

23

הירחון התורני מבית היוצר של מוסדות ישיבת 'כסא רחמים'

אלול התשפ"ו

כתר לראשנו

מרן גאון ישראל רבנו ראש הישיבה זצ"ל

שְׁפוֹף שִׁיחָה, דְּרוֹשׁ סְלִיחָה

בפה זדונות כבדו / מודה ולא יתבושש...
ובאשמורת עמדו / רגליו שש ושש

הלצה מלשון הכתוב על הפלשתי: ויהי איש מדון ואצבעות ידיו ואצבעות "רגליו שש ושש". המשורר חיפש בתנ"ך רמז לענין הלילה (ליל י"ב) כדרכו בכל הלילות, ולא מצא פסוק מתאים, עד שחילק י"ב לשתיים: העם עמדו רגליו בבית אלוקים שש ושש פעמים. דומה כאילו האצבע היתרה של הפלשתי מצאה תיקונה בשירו של ר"י בן גיא...

כן מעניינת ההקבלה בין בושש - ליתבושש, הראשון מלשון עיכוב (כי בושש משה, שמות ל"ב א'), והשני מלשון בושה (הודה ולא בוש, זבחים קא'), ומזה אמר המשורר מודה ולא יתבושש.

עוד דוגמא שניה, במעמד לליל י"ט, ששה בתשרי: על הפיוט בפתחה לליל ששי "איך אוכל לבוא עדיך, ועובדי זולתך לא עזבוני לעבדך" לר' יצחק בר שני (נ"א בר סעדיה), מספרים אגדה מעניינת: המשורר היה חזן קבוע ומעורר את הצבור לסליחות בבית הכנסת. הוא הצטיין בקולו הערב הכובש לבבות, קינאו בו המוסלמים והכריחוהו להמיר דתו ולשמש כ"מואיזין" במסגד שלהם, והעלוהו על המסגד לקרוא את ה"מאמינים" לתפלה. ואז חיבר את הפיוט הנ"ל. "איך אוכל לבוא עדיך, ועובדי זולתך לא עזבוני לעבדך" (אולי סובר כדעת הראב"ע בדניאל י"א ל' שגם הישמעאלים הם עובדי ע"ז. ועיין בספר ה' נסי ח"א עמ' שג), ובו החרוזים הנוגעים עד הלב: "איך סבוני בני קדר כתרונך דדן ושבא, קוראים נביא לאיש אשר מעולם לא ניבא (הכוונה למוחמד), והמה עושים חיל וגדוד וצבא, ואני אנה אני בא..." בסיימו את שירתו במלים: "איך חשבונותי נפוצו והם עלו במחשבותיך... ואני ברוב חסדך אבוא ביתך" - קפץ מעל גג המסגד ומת, ובא למנוחות שאננות בגן עדן כבקשתו.

הטור (סי' תר"ב) תמה על מנהג ספרד שגם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים, ומרן הבית יוסף שם מיישב תמיהתו. אלא שהעיר "ומכל מקום עכשיו אין העולם נוהג לומר סליחות ותחנונים בשבת כלל". אין ספק שהמנהג שהזכיר הטור הוא מנהג ג'רבא ולוב, והוא היה גם מנהג ספרד, אלא שנתבטל לפני מרן הב"י.

לפני כשמונים שנה נהגו בג'רבא לקום בחצות ליל שבת, לומר סליחות טרם יכבו הנרות (החשמל עוד לא חדר לג'רבא) וחוזרים הביתה לישון. לא רק תלמידי חכמים נהגו לקום, אלא גם המוני עם לא התעצלו מלהשכים קום לשפוף שיחה לדרוש סליחה לפני אבינו שבשמים. השמש הסתובב מבית לבית וצעק בקול לחלל הלילה: "סליחות! סליחות!". במקל שבידו דפק על דלת הבית, והקול נשמע היטב גם לחדר הפנימי שבבית. גם הבנים והקטנים התעוררו לקול השמש והלכו יחד עם הוריהם, כששמורות עיניהם סגורות למחצה. זו היתה בשבילם חוויה עצומה, לקום השכם וללכת עם הוריהם לבית הכנסת.

הסליחות ותחנונים שנגעו עד הנפש, חיזקו וחיילו את האמונה בלבבות, וכשהגיע זמן "לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלגל", הודי ג'רבא היו מהראשונים להתעוררות ולתחייה.

שלשה מנהגים באמירת הסליחות:

(א) מנהג אשכנז לומר סליחות מיום ראשון שלפני ראש השנה (טור או"ח סימן תקפ"א, הרמ"א בהגה שם). קרוב לזה מנהג שתי הישיבות בבבל שהזכיר רב כהן צדק לומר סליחות ותחנונים בעשרת ימי תשובה (הובא בהרא"ש סוף מסכת ר"ה, ובטור שם). כן הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) כותב: "ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו (עשרת ימי תשובה) ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום". למרות שבספרד נהגו לקום בכל חודש אלול, לא מצא הרמב"ם לנכון לכתוב בחיבורו רק המנהג שנתפשט בכל ישראל (וזהו שדקדק "ונהגו כולם"). [וגרמז גם בתורה "אתם נצבים היום כולכם", שבשבוע פרשת אתם נצבים (בתחילתו או סמוך לו לאחריו) כולכם נצבים לסליחות גם האשכנזים, ולפני כן רק מקצת מהם].

(ב) מנהג הספרדים בכל העולם (וכן מנהג תונס ואלג'יר ועוד) להתחיל לומר סליחות מיום ב' אלול, כל לילה חוץ מלילות שבת, ר"ה ויוה"כ, וכן פסק מרן (ש"ע או"ח סימן תקפ"א, ועיין בית יוסף סוף סימן תר"ב). נוסח הסליחות בכל הלילות שוה, חוץ מהתחינות המיוחדות לכל לילה מלילות השבוע. ובעשרת ימי תשובה מוסיפים כמה בקשות, כגון "רחמנא כתבינן בספרא דחיי" וכו'. מנהג זה עתיק מאד מלפני כתשע מאות שנה ויותר, ואפשר להניח שנוסד מיד עם סוף תקופת הגאונים.

(ג) מנהג ג'רבא וטריפולי-לוב (כפי שהובא בס' ברית כהונה א"ח מערכת סמ"ך), שיש להם ספר-סליחות מיוחד מלא וגדוש ללילות שני וחמישי ושבת (זה"ב) אשר בחודש אלול (מלבד ימי אגד"ו כמנהג כל הספרדים), וכן מערב-ראש-השנה עד ליל יום הכפורים, סליחות מיוחדות, כל לילה לחוד. סך הכל עשרים ושלשה לילות. וכן "מעמדות" מיוחדות לכל לילה שחיברם רבנו יצחק בן גיא, פוסק ומשורר בזמן הרי"ף. מנהג זה נזכר בהרא"ש סוף מסכת ר"ה: "להרי"ף גיאות ז"ל, ואנן מנהגנו כהנך דקיימי מראש חודש אלול" (כלומר מ' יום מדסליק משה להר עד דנחית. ע"ש).

בסליחות הנ"ל ימצא המעיין חומר רב לתולדות השירה בספרד, ובהם כמה משוררים שלא נודעו בקהל הרחב, כגון: ר' צדוק לעמאני, אברהם טויל, יוסף קלעי בן יעקב, הרז"ה, הרמב"ם, יוסף בן אביתר ו' שטנאש, אברהם בן טוביה, ר' משה קמחי (אחיו של הרד"ק), ר' יוסף בן אלמאגאר, ר' דוד בן אלעזר בקודה, ר' יצחק בר' שני, ר' אהרן חבר (בן דורו של ר' יהודה הלוי), רבנו זרחיה הלוי (הרז"ה בעל המאור), מלבד המשוררים הידועים: רבנו יצחק בן גיא, בן גבירול, ר"י הלוי, ר' משה בן עזרא, הראב"ע ור' יהודה אלהריזי, ועוד ועוד. אוצר בלום טמון בספר זה, כשלש מאות פיוטים מלאי רגש ותחנונים, וכל השומע אותם ירך לבבו וימלא מיראת יוצרו" (לשון הראב"ד בספר הקבלה, וספר יוחסין סוף מאמר ג').

אמנות נפלאה היתה לרבנו יצחק בן גיא במלאכת השירה, ורובן ככולן של הסליחות בג'רבא נתחברו על ידו. פסוקים ושברי פסוקים מצרף בשירתו כחרוזי פנינים. לדוגמא במעמד לליל י"ב: **ירצה עם חרדו / לקראתך בלי בושש,**

02

הכנה
ליום הדין

05

מקרא
(מלא 2)

06

מעט
מן האור
מדור חדש

08

טעמו
וראו

14

מה לומדים
משופר

לע"נ הגאון

רבי חיים פרץ זצ"ל
מזקני בוגרי הישיבה בתונס,
דיין ומרביץ תורה בצרפת.נלב"ע ביום שב"ק
כ"ה מנחם אב תשפ"ו

לקבלת העלון במייל שלחו בקשה ל: KTR1700505152@GMAIL.COM

הכנה ליום הדין

כבשה תמה

רבותינו מגדירים את יום ראש השנה כיום שעוברים לפניו כל באי עולם כבני מרון (ראש השנה דף ט"ז ע"א). מה זה בני מרון? מבארת הגמרא (דף י"ח ע"א): הכא תרגימו כבני אמרנא. פירש רש"י: ככבשים שמונין אותן לעשר, ויוצאין זה אחר זה בפתח קטן שאין יכולין לצאת כאחד. ידועה ההלכה שצריך לעשר מעשר בהמה כמו שמעשרים את היבול, איך מעשרים את הבהמות? מכניסים את כל הבהמות לחדר אחד גדול, ומשאירים פתח קטן שיכולה לצאת ממנו רק בהמה אחת. הבהמות מתחילות לצאת, הראשונה והשניה עד התשיעית, ואת הבהמה העשירית מסמנים על ידי צבע בגבה כדי לדעת שהיא קדושה בקדושת מעשר. כך עושים לכל בהמה עשירית. אותה בהמה שיש לה צבע על הגב, אינה מרגישה שום פחד, כולן אותו דבר, שמחים בצאתם ששים בבואם... לא מעניין אותן כלום. מתי היא כבר תראה שכלתה אליה הרעה? מתי שתראה את סכין השחיטה מתנופף למולה... כולנו בראש השנה נכנסים לבית הכנסת, כולנו מאחלים אחד לשני "שנה טובה", "כתיבה וחתימה טובה", אבל יש כאלה שזכו לחותמת של "שנה טובה", ויש כאלה שלא עלינו ולא אליכם זכו לחותמת אחרת... אף אחד אינו יודע ואינו מרגיש.

"אנחנו נמצאים כאן, וידנו ארוכה ומגיעה עד למעלה! לוקחים את התיק שחלילה נכתבו בו דברים לא טובים, ועל ידי התפלה והחרטה קורעים ומשמידים אותו!"

מה זו חרטה? לדוגמא, אדם שם בכיס שלו צ'ק של 100,000 ש"ח, ולדאבוננו הגדול הצ'ק נפל מכיסו ואבד. כמה האדם הזה יצטער על הכסף הזה שהלך לו! הוא מצטער אפילו על ששם אותו בכיס, אם היה שם במקום אחר לא היה נופל לו! כך בדיוק אדם צריך להתחרט על העברה. אם אדם מתחרט על העברה, אומר וידוי ומקבל עליו שמעתה והלאה יזהר שלא לחזור עוד פעם עליה, הקב"ה מוחל לו. במשפט של בני אדם לא שייך דבר כזה. אם אדם שנתפס בגנבה יאמר לשופט: "אדוני השופט אני מתחרט", יאמרו לו תודה רבה שהתחרטת, אבל קודם כל, חמישה חודשים בבית הסוהר... אצל הקב"ה זה אחרת. למה? כי **הקב"ה רואה את הלב!** הוא יודע אם באמת האדם התחרט, אם באמת לא יחזור על מה שעשה.

בעל הכוחות כולם

רבותינו אומרים (עבודה זרה דף ג' ע"ב), שהקב"ה שופט את כל העולם במשך שלש שעות ראשונות של יום ראש השנה. השכל שלנו מוגבל, אנחנו לא מבינים איך אפשר לדון שמונה מיליארד אנשים בעולם בתוך מאה ושמונים דקות, אבל דברי חז"ל חיים וקיימים ונאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים. צריכים לדעת שהכוחות הגדולים של הקב"ה אינם משהו שניתן בכלל להעלות על הדעת של בני האדם. לשם דוגמא, אדם הולך ברגל בשעה בערך ארבעה קילומטרים, ואילו מכונית יכולה לנסוע בשעה אפילו מאה וחמשים קילומטרים, איך זה יכול להיות? אלא הכוחות של המכונית והכוחות של האדם שונים לגמרי. כך להבדיל, גם הכוחות של הקב"ה שנקרא "בעל הכוחות כולם" שונים לגמרי מאתנו, אין להם קץ וגבול.

על כף המאזניים

הרמב"ם מגלה לנו איך החשבון למעלה מתקיים. זה לא הולך לפי מספר של מצוות או של עברות, אלא יש מצוה אחת שהיא שקולה הרבה, ויש חלילה עברה שהיא גם כן שקולה הרבה. עשה עברה אחת, הדין חלילה יכול ליפול ביום ראש השנה בגלל אותה עברה! אשה המתהלכת שלא בצניעות, עלולה לחשוב לעצמה: 'בסדר, זו רק עברה אחת...' אבל החשבון הוא לא כך, כמה נכשלו בגלל חוסר הצניעות שלה? בחמש הדקות הללו עברו ברחוב מאתיים איש, מאתיים עבירות על הראש שלה בתוך חמש דקות! כמה צריך להזהר. מאידך, גם כוחה של מצוה אחת היא גדולה מאד. הקב"ה שלח ביד הנביא נבואות קשות מאד על אחאב הרשע, ואחר כך אמר: "יען כי נמצא בו דבר טוב" (מלכים-א' י"ד, י"ג) לכן לא אביא עליו את הגזרות. **מעשה אחד יכול להציל את האדם, ואולי גם את העולם כולו.**

הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) מביא את דברי הגמרא (קידושין מ' ע"ב) לעולם יראה אדם את עצמו שיש לו בכף המאזניים חצי עברות וחצי מצוות, וישתדל תמיד להוסיף עוד מצוה להכריע את הכף לזכות. אם חלילה עשה עברה, מכריע את הכף לצד העברות. **אם אדם יתבונן ככה, יהיו לו כוחות להוסיף מצוות, ויהיו לו כוחות למנוע את עצמו מהעברה.**

למה משה חשש מעוג

עוג בא להלחם לפני עם ישראל. "ונפג ונעל דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתנו הוא וכל עמו למלחמה" (דברים ג', א'). רבותינו מתארים לנו את עוג כמו איזו בריה משונה שכזאת... ומשה רבינו נגש להלחם בעוג. הגובה של משה היה עשר אמות, מטה האלוקים שהיה

אילו היינו יודעים

בנו של מגיד המישרים הרב **מיכאל לסרי** שליט"א, טבע בים לפני כמה שנים בערב חג שבועות. פעם הרב הרצה באיזה מקום, ואמר שאילו היה יודע שבאותה שנה, לא עלינו ולא אליכם ולא על אף אחד מישראל, הבן שלו יטבע בים ויסיים את חייו - לא היה נותן לעצמו מנוחה בכל יום ראש השנה! היה עושה הכל לקרוע את רוע הגזירה! יש בידינו כוחות לשלוט על התיקים הנמצאים בבית דין של מעלה, הקב"ה נותן לנו כוחות. אנחנו נמצאים כאן, וידנו ארוכה ומגיעה עד למעלה! לוקחים את התיק שחלילה נכתבו בו דברים לא טובים, ועל ידי התפלה והחרטה קורעים ומשמידים אותו! ביום ראש השנה בזמן פתיחת ההיכל, חוזרים שתיים עשרה פעמים על הפסוק "לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהלים קל"ט, פ"ט). מדוע אומרים אותו דוקא בשעת פתיחת ההיכל? אנחנו אומרים לקב"ה: אם חלילה נגזר עלינו איזה דבר לא טוב, אנחנו מבקשים ממך: את התיק הזה אל תוציא לביצוע! **תשאיר אותו אצלך בשמים**, אל תתן אותו ביד המלאכים לבצע את גזר הדין! כמה אסונות היו השנה הזאת, לא עלינו ולא אליכם, רחמנא ליצלן, בידינו לקרוע את רוע הגזרה!

מהות התשובה

אומר התנא (אבות פרק ד' משנה י"א): תשובה ומעשים טובים מצילים את האדם מן הפורענות. תשובה היא דבר המבוסס על שלושה דברים: חרטה - להתחרט על המעשים הרעים שעשה. וידוי - להודות שכך עשה ולא לברוח מהאחריות. קבלה לעתיד - שיקבל על עצמו מעתה ואילך לעמוד חזק, שלא ללכת פתי אחרי מתיקות היצר. בשביל זה יחשוב בכל דבר: **האם רצוי לקב"ה מה שאני עושה או חלילה לא? האם הקב"ה מסכים לי לעשות את זה?** אם הקב"ה אינו מסכים - אני לא אעשה! כך הרמב"ם (פ"ב מהלכות תשובה ה"ב) מגדיר את שלושת התנאים הללו לתשובה. הרמב"ם לא כותב וידוי ארוך אלא מספר מלים: אנא ה' חטאתי עויתי ופשעתי ועשיתי כך וכך, והרי נחמתי.

יו"ר ע"י

מוסדות ישיבת

'נסא רחמים'

המרכז רח' הרב עוזיאל 26 ב"ב

1700-50-51-52

yr.org

ovd555@gmail.com

עורך:

הרב עובדיה חן

רכז מערכת:

הרב דוד חדאד

גרפיקה ועימוד:

שוהם

תמונות:

ארכיון הישיבה

ארכיון עובדיה חוק

הראל זכורי

משה אהרון חדאד

אלחי טל

עזרא טרבלסי

י.מ.

בידו גם עשר אמות, משה רבנו - בגיל מאה ועשרים - קופץ לגובה של עשר אמות נוספות, יחד שלושים אמות כחמשה עשר מטרים, ומגיע רק לקרסולו של עוג. גובה לא נתפס.

מצוה ה' את משה: "אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו ואת ארצו" (במדבר כ"א, ל"ד). לכאורה לא מובן, אם אדם אומר לחברו שלא יפחד, זאת אומרת שבאמת יש ממה לפחד וחברו מרגיע אותו, ומדוע משה רבינו היה צריך להרגע? מדוע פחד? בגלל שעוג היה גבוה מאד? הרי משה רבינו ראה נסים שאף אחד לא ראה, ראה את עשרת המכות, את קריעת ים סוף, משה יודע שיש הקב"ה! למה פחד עד שהוצרך הקב"ה להרגיע אותו? רבותינו מסבירים לנו דבר נפלא, ו**מי שרוצה יראת שמים שיחשוב על זה טוב**. משה רבינו לא פחד מהגובה או מהרוחב של עוג. משה רבינו ראה שיש בידו של עוג מצוה אחת שעלולה להציל אותו. כאשר לקחו בשבי את לוט, כתוב: "ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי" (בראשית י"ד, ג'), מי הוא הפליט? זה עוג. הוא בא במהירות לאברהם אבינו ואמר לו: "לקחו את לוט בן אחיך בשבי!". הודה לו אברהם, מיד קם עם עבדיו, הכה את האויבים והציל את לוט.

משה רבינו היה מודאג שמא זכות המצוה שעשה עוג תעמוד לו, שלא יוכל עם ישראל לנצח אותו. לכן אמר לו הקב"ה "אל תירא אותו", אל תפחד ממנו. למה לא לפחד? אמר הקב"ה למשה: אמנם אתה אדון הנביאים, אבל סוף-סוף אתה בן אדם, **אתה לא יודע מה היה בראשו של עוג בזמן שבא לספר לאברהם שלוש נשבה**. אתה חושב שהוא בא לספר לאברהם כדי לעשות לו טובה ולהציל את לוט? לא! הקב"ה בוחן לבבות, ידע שעוג בא לספר לאברהם שלוש נשבה כדי שאברהם יצא להילחם וימות במלחמה, ואז יבוא עוג ויקח את שרה לאשה, זו היתה הכוונה שלו! לא רק שאין לעוג זכות, אלא אדרבה היתה לו כוונה רעה, אין מה לפחד ממנו. **זוהי כוחה של מחשבה**. אילו עוג היה חושב באותו זמן שהוא בא לעזור לאברהם, אם היתה בדעתו מחשבה טהורה כזו, הוא אכן היה יכול להשאר ולחיות עוד ועוד.

להנצל מהדין

יש לקראתנו יום גדול, השאלה היא מה עושים כדי לצאת ממנו לחיים

ולשלום. כולנו רוצים שנה טובה, כולנו בני אדם ולא רוצים שהקב"ה יסתכל עלינו בצורה לא נעימה, לכן עלינו להתחזק בכמה דברים:

דבר ראשון, לגברים יש מצוה שפועלת גם בזמן השינה, המצוה הזו עובדת כמו בית חרושת שפועל עשרים וארבע שעות ביממה ומייצר עוד ועוד מצוות. מהי המצוה? **מצות ציצית**. אדם שלבוש בציצית מקיים מצוות עשה דאורייתא, גם כשהוא ישן, גם כשהוא לא לומד, אם הציצית עליו - היא מייצרת לו מצוות.

לבנות יש מצוה אחרת שהיא איתן עשרים וארבע שעות ביממה, **צניעות הלבוש**. אם הן שומרות על מצוה זו, הן זוכות לעשרים וארבע שעות של ייצור מצוות בכל יום, כל רגע הוא מצוה. בזה אולי נוכל לפעול שיהיו לנו רוב מצוות ליום הדין בעזרת ה'.

תווית ותריח

עוד דבר שצריך להתחזק בו, וזו **מדת הותננות**. אני מכיר הרבה אנשים, שכאשר הם עומדים על דעתם, הם יתווכחו ויצעקו ויעשו את כל הדברים כדי שהם יצאו צודקים. אחרי מאה ועשרים שנה יכתבו על המצבה שלהם: "זה האיש שלא ידע לוותר..." אלו שטויות. האם זה שבח שלא ידע לוותר? "זבחתי אלוקים רוח נשברה, לב נשבר ונדכתי אלוקים לא תבזה" (תהלים נ"א, ב'), להיפך, תהיה חזק! תוותר! כאשר בא שמעי בן גרא וגינה את דוד המלך בכל מיני גינויים של גנאי, בא אבישי בן צרויה ואמר לדוד: "למה יקלל הכלב המת הזה את אדני המלך? אעברה נא ואסירה את ראשו!" (שמואל-ב' ט"ז, ט'). מה ענה דוד? "**הניחו לו ויקלל כי ה' אמר לו קלל**" (שם פסוק י'). דוד המלך ויתר על הכבוד שלו.

ומה יצא מדוד ומשמעי? שמעי אם לא שיצאו ממנו מרדכי ואסתר, היה נמחק מן העולם. "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני" (אסתר ב', ה'). זה הזכר היחיד שלו. לעומתו, את דוד המלך כולם מכירים, כולם קוראים את התהלים שלו, דוד מלך ישראל חי וקיים.

בכל דבר ודבר בחיים, מי שיוותר לוותר ולא תמיד לעמוד על שלו, הקב"ה מוותר לו.

ערך: הרב יצחק מאוז

המעשה אשר יעשו

פסקי מרן ראש הישיבה זצ"ל

הלכות חודש אלול

(בסוף שער הגלגלים). ובסידורים נדפס לתקוע בכל פעם שאומרים "ויעבור", ובגדר'א נהגים לתקוע בסוף אמירת הסליחות באשמורת הבוקר בפיסקת "תענו ותעטרו". ואנו תוקעים כשני המנהגים.

ואין לתקוע באמירת י"ג מדות ממש, כי אז התוקע מפסיד י"ג מדות במנין, ויצטרך לאומרם אחר כך בטעמים כקורא בתורה, אלא יתקע אחר י"ג מידות קודם שאומר השליח צבור וסלחת לעווננו וגו' (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' תצ"ט ואור תורה חשון תשס"ח סימן י"ד אות ו', ובית נאמן גליון ע"ט אות לד לה, גליון רכ"ז אות י"א).

ו. ביום כ' באב ובערב ראש חודש אלול, וכן בערב ראש השנה ובערב יום הכפורים, עורכים התרת נדרים. ואפשר לערוך ההתרה גם בלילות שקודם הימים הללו, ואף בבין השמשות (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' ת"ק, בית נאמן גליון קכד אות יג).

ז. התרת הנדרים שעורכים בזמנים הללו, וכן "כל נדרי", לא סומכים עליהם לענין נדר ממש, כי בנדר יש כמה תנאים. ויש דברים שלא מתירים, כגון מי שנדר בשעת צרה. אולם התרת נדרים זו מועילה למנהגים שנהגו שלוש פעמים ולא אמר "בלי נדר". וכן מועילה לקללות (בית נאמן גליון קעו אות ו').

ח. טוב לכון בהתרת נדרים זו גם על מצוה שאדם נהג בה ופעם אחת רוצה להמנע (שהדין הוא שדוקא אם רוצה לבטל מנהגו לגמרי צריך התרת נדרים, אך אם רוצה לבטל מנהגו רק פעם אחת אין צורך לבקש התרה על מנהגו) (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' תקי"ז, הערות על הבא"ח ש"א פ' נצבים אות יט), ומכל מקום טוב לכון על כך בהתרת הנדרים שעורכים בזמנים הללו. (בית נאמן גליון 31 אות י).

ט. בחודש אלול ירבה בצדקה. וכן יעורר רחמים שמים על ידי קריאת תהלים (בית נאמן גליון ער"ה אות א' ב').

י. טוב ונכון ללמוד ספר מוסר בחודש אלול. ומרן החיד"א בברכי יוסף (סי' תקפא סק"ו) כתב שרבנים גדולים היו מפסיקים מלימודם ולומדים ספרי מוסר. וכל אחד יקח ספר מוסר המתאים לו לחיזוק והתעוררות. ואפשר לקרוא בכל יום דף או עמוד ודי בזה (בית נאמן גליון כ"ט אות יב, וגליון ע"ז אות כ', וגליון ער"ה נצבים תשפ"א אות א').

א. נוהגים להשכים באשמורת הבוקר לומר סליחות ותחנונים, החל מיום ב' אלול עד יום הכפורים. כי מסורת בידנו שמשה רבנו עלה להביא לוחות שניות בראש חודש אלול וירד ביום הכפורים. וכל ארבעים יום הללו היו ימי רחמים ורצון לישראל. וכל מי שמשתתף בסליחות אפילו פעם אחת בחודש, יש לו שכר גדול מאד. (בית נאמן גליון רעג אות יב).

ב. גם אברך שלומד במשך כל היום, יקום לסליחות לפחות פעמיים בשבוע (שני וחמישי או ימים אחרים). ולא כדאי לומר סליחות במנחה. ורק מי שאינו יכול לקום לסליחות, יש שעושים סליחות חצי שעה קודם זמן מנחה, וזה יותר טוב מכלום (בית נאמן גליון כח אות ד', וגליון קכד אות יט).

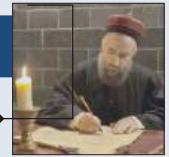
ג. מי שיש לו כמה ימים בשבוע שקשה עליו לקום לסליחות וגם להיות עירני בתפלה מבלי לנמנם, מותר במקום זאת להמתין לחצות ולומר תיקון חצות ולהתפלל שחרית בבוקר כראוי (שו"ת מקור נאמן ח"ב סי' ח').

ד. המשכים משנתו בימי חודש אלול קודם עלות השחר, יטול ידיו בברכה, יאמר ברכות השחר וברכות התורה עד "ואני אברכם", ואחר כך אם יש זמן יאמר תיקון חצות (תיקון רחל ותיקון לאה), ולאחר מכן יאמר סליחות. ומי שיש בידו זמן לומר רק סליחות או תיקון חצות, יש אומרים שעדיף שיאמר סליחות, אבל הנכון יותר שתקון חצות עדיף.

ומי שאומר הסליחות סמוך לתקון חצות, אין צורך לומר וידוי קודם שיאמר תקון חצות, כי יאמר כבר וידוי בסליחות, ואין אומרים פעמיים וידוי משום דהוי ככלב שב על קיאו. (אלא אם כן בא בסוף הסליחות אחר שהציבור אמר הודיו, שאז כשיאמר תיקון חצות אחר הסליחות יאמר וידוי). (בית נאמן גליון כ"ט אות ז, וגליון רע"ג אות י').

אבל אם אומר תקון חצות בחצות הלילה והסליחות באשמורת הבוקר, יש לומר וידוי בתיקון חצות, כיון שהוא מרוחק מוידוי של סליחות. והוא הדין לנוהגים לומר סליחות מיד בחצות במנגינות יפות ואחרי הסליחות נשארים קצת בבית הכנסת לומר תיקון חצות, שיגידו שנית ודאי, כי הוידוי רחוק בערך שעה מהוידוי של הסליחות (אור תורה תשרי תשס"ח סימן י"ד אות א').

ה. נוהגים לתקוע בשופר באמירת הסליחות. ואמנם לא היה מנהג נפוץ לתקוע באמירת הסליחות, אולם מקור המנהג בדברי רבי שמואל ויטאל

חלק משיחת מוסר, מתוך כתב ידו של מרן רבנו הגדול מייסד הישיבה זיע"א שמסר לקראת הימים הנוראים ביום ד' באלול התשי"ט, בישיבת "ברכי יוסף" בכפר אריאנה בתוניסיה מסוף השיחה (שלא נדפסה כאן) נראה כי היא נמסרה במעמד חלוקת סוודרים שהתרים רבנו עבור תלמידי הישיבה

אשתקד. ואז יכיר מצבו ומעמדו.
זהו בגשמיות, וכמו כן ברוחניות. כל השנה כולה, אדם פעם מתפתה ליצרו ומאבד זמנו לבטלה, זהו העון הגדול שבעולם, כמו שתלמוד תורה כנגד כולם, כך ביטול תורה כנגד כולם. פעם מתעורר להתעסק בענייני קדש. ופעם נכשל ונתקל חלילה בעקביו, מהו עקביו? אלו העונות שהם בעצם גדולות, אבל מכיון שהורגלו בהם בני אדם, נעשו להם כהיתר חלילה. "והיה עקב תשמעון", אלו דברים שאדם דש בעקביו (רש"י ריש פרשת עקב). ופעם מתעוררת בו רוח טהרה.
ככה מתנהג האדם בכל שנה נבון, פעם למטה ופעם למעלה, עד שמגיע חודש האחרון בשנה העברית, הוא חודש אלול, ראשי תיבות "אני לדודי ודודי לי", שבו האדם עושה חשבון עם עצמו בכל מה שעבר עליו בכל ימות השנה, וישוב ויתחרט על כל המכשולות והתקלות והשגגות שיצאו חלילה מתחת ידו. וידבק לבו עם בוראו, והשם יתברך יקבלנו בתשובה שלמה. זהו אני לדודי ודודי לי. ובזה יעמוד זכאי ביום הדין יום ראש השנה לפני מלך המשפט, ונכתב כולנו לאלתר לחיים ארוכים טובים ומתוקנים, אמן כן יהי רצון.

החודש הזה הוא חודש אלול, מיוחד לתשובה, מוקצע להשתפכות הנפש, שבו יקח האדם מועד, או מועדים, לעשות חשבון בינו לבין עצמו בכל מה שעבר עליו כל ימות השנה.
לפי האמת, התשובה, היא מצות עשה דאורייתא שלא הזמן גרמא. הכתוב מכריז ואומר: "ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו" (דברים ל', ב'), כל רגע וכל שעה בכל חיי האדם, היא כשרה לתשובה.
אבל ידוע, מלכותא דרקינא כעין מלכותא דארעא (עיין ברכות נח.), בנוהג שבעולם: כל בעל חנות, כל בעל עסק ומסחר שבעולם, כל השנה כולה נושא ונותן, מוכר ולוקח, פעם מפסיד ופעם מרויח, וחופץ מזה הוא נוטל כפעם בפעם מן האמצע ספי [סכומים של] כסף להוצאותיו. ואיננו יודע מצבו ומעמדו כיצד הוא עומד אם לפניו או לאחור, אם מתעשר או חלילה מתרושש. כיצד הוא עושה? בסוף השנה המסחרית, בחדש דיצאמבר למספר העמים, הוא עושה שומא שקורים אנו [בצרפתית] אנטי"ר [ובלשון ימינו מאָנצן]. לשום כל הסחורות הנמצאים בחנות, ולמנות כל הכסף הנמצא בכיס, ויראה החובות מה שיש לו על אחרים ומה שיש עליו לאחרים, ויעשה מן הכל חשבון מקובץ ויקבילהו נגד הקרן של

מכתב מאליהו

מורנו הרב עמוד ההוראה הגאון הגדול החסיד והעניו רבנו רחמים אליהו מאזוז זצ"ל

הדרכה בכתיבת שו"ת

בחורים רבים היו מגישים למוה"ר שאלות ותשובות שכתבו, מוה"ר היה מעיר להם הן בכתב והן בע"פ, בסגנון, בעיון הסוגיא ודרכי הפסק. פעמים רבות היו הכותבים מקבלים לידיהם תשובה בפני עצמה סובבת על דבריהם.

גם לכתוב בקצרה כפי העת והזמן והסיבות. אם שאלה למעשה שמחכים לתשובה הוא ידע גם לעיין ולהכריע בקצרה, או שאלה שאין בה שקלא וטריא יכתוב המסקנא בקיצור. ואם ענין שאינו דחוף ויש בו ספרים רבים שדיברו בו, אדרבא מה טוב ומה נעים לצלול במים אדירים בימה של תורה לעיין ולפלפל בסוגיית הגמרא והראשונים והאחרונים ובספרות השו"ת האחרונים (לא כאלו האומרים אין לנו פנאי להתעסק בדברי האחרונים וכאלו זה ביטול זמן ח"ו. אדרבא הרב שבות יעקב ח"ב סימן ס"ד כותב, כל הפוסק הלכה, ולא מעיין באחרונים, בכלל כל המורה הלכה בפני רבו שחייב ב"מ מיתה. כי אלו הם רבותיו ע"ש. ואם אמר כך בדורו, על אחת כמה וכמה בדורנו אנו).

בימי השבעה אחד מבוגרי הישיבה החשובים שלח לבני הרב תשובה קצרה (באורך עמוד וחצי) שכתב בבחירתו בענייני קריאת התורה. ומוה"ר השיב לו כפלים לתושיה, על פני שני עמודים ומחצה, תשובה מאהבה, בה מדריכו דרכי כתיבת השו"ת. וכאן לרגל פתיחת הזמן הבאנו תחילת המאמר המדבר על האופן הנכון בכתיבת תשובות בגיל צעיר. (בהמשך התשובה נגע רבנו בעיקר הדין ובכללי סב"ל, ובעז"ה יצאו הדברים בספרו הקדוש. תודתנו נתונה לרב הכותב, שנהג בנו טובת עין ונתן לנו את תורתו).
בכתיבת השו"ת יש שני דרכים האחת קצרה והאחת ארוכה. והנסיון הוכיח כי מי שהתרגל מנעוריו לכתוב בקצרה לא יוכל לכתוב בארוכה. אבל להיפך מי שהתרגל לכתוב באריכות בשקלא וטריא על דברי כל הפוסקים שקדמוהו ובמיצוי דעותיהם והשוואת הסברות, במשך הזמן יתרגל ויוכל

אגרות מלכה

מכתבי הדרכה והנהגה מאוצר גנזי מרן רבנו הגדול זצוק"ל

הובא לדפוס על ידי הרב הראל זנוורי הי"ו

מכתב הדרכה במציאת חומר לדרשה שכתב רבנו הגדול זצ"ל לבוגר הישיבה הגאון רבי חיים פרץ זצ"ל שנפטר החודש

רב ומעניין בספר "מעניה של תורה" או "שער בת רבים" וכיוצא (מסתמא מצויים אצלכם), ויצרף להם כמה הלכות מעניינא דיומא ג' או ד' הלכות מס' בן איש חי. וגם בתוסס הרבה התחילו לנהוג ככה. כתבתי לר' אברהם כהן יצ"ו בירושלים (רב צפאקס לשעבר) לשלוח לי בשבילך ס' אביאסף ח"ב שתמצא בו הברקות ורעיונות לכל תקופה ולכל מאורע, ועוד לא ענה. אולי בגלל השביתה הארוכה פה. עוד מעט יצא אי"ה ספר דרושים להרכ"ץ נר"ו בשם זרע יעקב ובל"ן אשלח לו אחד. ואין להאריך כי אם בדשו"ט כל הימים. בברכת מועדים לשמחה וכל טוב סלה.

נאמ"ן ס"ט

בס"ד, יום י"ב ניסן התשל"ט

לכבוד ידידי היקר החו"ש והכולל ר' חיים פרץ הי"ו, פאריז.

אחדשו"ו. קבלתי מכתבך היקר ע"י שליח מצוה התלמיד אנקאוה יצ"ו שכבר השתלב בישיבה, ואקווה שלא יהיו לו מעצורים בגלל השפה כי מעט מעט ילמד להבין עברית כהלכה.

ואודות ספרי דרושים, ידידי! בטל מזמן המנהג הישן לחרוז ולחזור על נושא מסויים. ואין היום ספר דרושים בסגנון כזה. לדעתי טוב אם ידבר חידושים וביאורים על פרשת השבוע וימצא חומר

מקרא מלא (2)

נדונים הלכתיים ופסקים, הנפשטים בעזרת פסוקים שלא נזכרו בפוסקים; ומקורות מקוריים ממקראות, למסורות ולגרסאות

לרבקה, שהוא כדרך שרגילים לשאול את החתן "אם הטבעת שוה פרוטה", ובהז הזדיעה התורה שהיה בנוזם ובצמידים שוה פרוטה ושוה דינר, בין לדעת בית הלל ובין לדעת בית שמאי.

הכרעת נוסחאות

לעתים מכריע רבנו נוסחאות על פי פסוקים מפורשים. כך למשל, בספר יוסף אומץ אשכנזי (סי' מ"ז) כתב שנוסח אשכנז: "ושים חלקנו עמהם ולעולם לא נבוש" (כמנהג הספרדים) ואילו נוסח פולין: "ושים חלקנו לעולם, ולא נבוש", ואין בידו להכריע. ע"ש. ובהגהת מרן על הבן איש חי (ש"א פרשת בשלח, אות י"ז) מצא לזה הכרע כמנהג הספרדים מלשון המקרא: "בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם" (תהלים ע"א א').

בארים נסי ברכות (דף ל"ח ע"א) הכריע שבברכת שהכל אומרים "נְהַיְהִי" בלשון עבר ולא "נְהַיְהִי" בלשון הווה, ממקרא מלא "בדבר ה' שמים נעשו" (תהלים לג, ו).

פעם כשהתאשפז בבילינסון, שמע אותו אחד הרופאים שואל "מה קוראים לך", ולעג לו שאינו יודע לדבר עברית וצריך לומר "איך קוראים לך". מיד שלף לו רבנו פסוק: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" (בראשית ב' י"ט). ולא נתקרה דעתו של רבנו עד ששלח לועד הלשון בירושלים והודו לו שכן הנכון.

מנהג ג'רבה ועוד לכתוב בזמן הגט: בכך וכך לחודש פלוני "שנת" כך וכך, ולא "בשנת". והרב ברית כהונה אה"ע (מע' הזי"ן אות א') הסביר שהבי"ת של תיבת בכו"כ לחודש משמשת גם על תיבת שנת. ע"ש. והביא לזה רבנו בהגהה שם ראייה ממקרא מלא "בשנה השלישית שנת המעשר" (דברים כ"ו י"ב).

אפילו ויכוחים בענייני השקפות ודעות היה רבנו פושט ממקראות. במכתב שהובא בסוף קובץ מאמרים" ח"א העיר שחלילה לומר כדברי החסידים שעצמות ומהות אין סוף הצטמצמו בצדיק, שכן מקרא מלא דיבר הכתוב: "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה" (מלכים א' ח' כ"ז).

כשהיה ויכוח בשנת התשד"מ אם אפשר להכתיר את הרב הראשי הספרדי לשעבר בתואר "ראשון לציון" גם לאחר סיום תפקידו, ציין למקרא שצווח בישיעה (ו' א'): "בשנת מות המלך עוזיהו", וידוע שהמלך עוזיהו היה בכ"ה שנותיו האחרונות מפוסט מן המלכות מפני הצרעת, ובנו היה מלך בחייו, ובכל זאת קראו הכתוב "מלך".

הנה בעבר כתבנו במסגרת זו מאמר ובו עשרות מקומות שרבנו בתשובותיו ההלכתיות דולה מתהום הנשיה פסוקים לא מוכרים ומביא מהם ראיות ניצחות לנדונים בהם הוא דן. מאמר זה עודד הדים רבים בקרב הלומדים, ובינתיים יצאו לאור ספרים חדשים של רבנו והצטברו לנו דוגמאות נוספות כדלהלן:

על כך שאפשר לברך "שכוחו וגבורתו מלא עולם" גם על ברכים ולא רק על רעמים, מצא בהערותיו לברית כהונה (חאו"ח מערכת ז' ערך זיקים) סמך מכך שבתהלים ע"ז י"ט כתוב "קול רעמך בגלגל וגו' רגזה ותרעש הארץ", ושם צ"ד כתוב "האירו ברכיו תבל ראתה ותחל הארץ". הרי שבין ברכים ובין ברעמים רועשת ומתחוללת הארץ, והיינו שכוחו וגבורתו מלא עולם.

פעם רצו להעביר חוק בכנסת שמותר לתת תמורה כספית עבור תרומת איברים, וכשנשאל רבנו על ידי אחד מחברי הכנסת מה דעת התורה בזה, השיב מיד: "מקרא מלא הוא 'וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו' (איוב ב, ד).

בשו"ת בית נאמן ח"ד (חאו"ח סי' מ"ב) מצא סיוע לדעות שמותר להתפלל מנחה גדולה לכתחילה, ממה שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (נ"ה י"ח) "ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה" וגו', ובברכות (דף ל"א ע"א) משמע שמדובר על שלש התפלות, דאיתא שם: "יכול יהא כוללן בבית אחת? כבר מפורש ע"י דוד ערב ובקר וצהרים" וכו'. וצהרים מתאים יותר על מנחה גדולה.

בארים נסי ברכות (דף ס"ד ע"א) הסיק שאין קפידא לומר "שוב בשלום" בניגוד ל"לך בשלום". והביא לזה ראייה מפסוק מפורש: "ויאמר המלך אל צדוק הכהן הרואה אתה שובה העיר בשלום" (שמואל ב' ט"ו כ"ז).

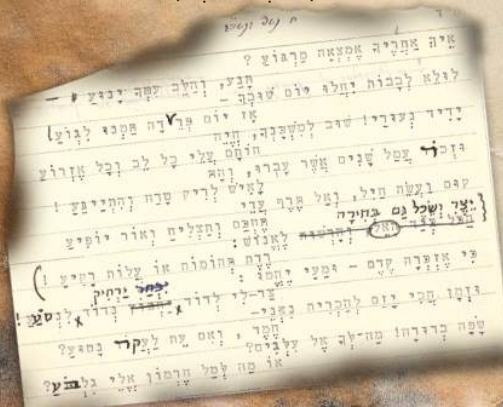
בחומש בית נאמן שמות (כ"ט כ"ט) הביא ראייה שאין כל חשש ללבוש בגדי נפטר, מהציווי המפורש: "ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו". וכך אכן היה בפועל, כמו שכתוב "ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אותם את אלעזר בנו" (במדבר כ' כ"ח).

ביומנו "לב נאמן" ח"א (עמ' 319) הביא ראייה שיש חשש לקרוא לאח על שם אחיו המת, מבעוז שלא קרא לבנו מחלון על שם אחיו המת אלא עובד. וכן בתורה "ותקרא את שמו שת כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל" (בראשית ד' כ"ה), ולא קראתו הבל.

ב"קובץ מאמרים" ח"ג (עמ' שי"ג) הביא דברי המפרשים שבמתנות שנתן אליעזר לרבקה קידש אותה, כדין המקדש אשה על ידי שליח. ובהז ביאר את הסיבה שפרטה התורה את משקל הנזם והצמידים שנתן אליעזר

גנזי המלכות תיעודים מגנזי העבר

שיר שכתב רבנו הגדול זצ"ל לרבי חיים פרץ כשעזב את תונס בשנת תשכ"ה - "איפה אחריך אמצאה מרגוע תניע, ונהלב עמך ינוע"

זקן בוגרי ישיבתנו הקדושה בתונס, הגאון רבי חיים פרץ זצ"ל (דיין וממבצי התורה בפאריז - צרפת).

שנפטר בשבת האחרונה (פרשת ראה), בשיעור עם מרן רבנו הגדול זצ"ל בביקורו בישיבתו בפאריז בשנת תש"ע. תנצב"ה.

"פחד מתוק"

(בראשות מוה"ר הגר"ד עידאן שליט"א), שממוקם בשכונת "פרדס כץ" בב"ב. ועל אף המרחק הגדול שהיה בין ביתו שבשכונת "רמת אלחנן" לביהכ"ס שם, (כשעה בהליכה רגלית!) הרב היה קם מוקדם, וצועד את כל הדרך הארוכה לתפילה, וכל זאת ללא תמורה כספית. ושם כמובן, ודאי שרצה להשתמש ולתקוע בשופרו של אביו הגדול. אבל דא עקא שהשופר הוא מאוד קטן, וקשה לתקיעה, אבל הרב לא ויתר, ובכל חודש אלול היה מתאמן עליו שוב ושוב, כדי להצליח ולתקוע בו. הגיע יום ר"ה, הרב קם מוקדם, צעד לביהכ"ס, תקע בשופר, וכשהוא חזר לביתו, הבחינו בני הבית בפצע אדום וגדול שצמח בלחיו הימנית. מיד שאלוהו בדאגה, "מה קרה אבא? איך זה נהיה?" והרב בעדינות ובפשטות האופייניים לו, לא אבה לענות, עד שהם הבינו שזה קרה מכח ההתאמצות וההשתדלות במאה ואחד תקיעות בשופר כה קטן ולא קל. אבל אם חשבו שהרב יפסיק לתקוע בו, ויניח לפיו לנוח קימעה, "אולי מחר אבא לא יתקע בו כלל" סחו לעצמם, "שלא יפתח הפצע עוד יותר". אך מה התפלאו לראות שכבר באותו יום הרב תפס שוב בשופר וקרא למשפחה ולבנות, להתאסף ולשמוע את התקיעות, מאותו שופר. (וגם למחרת כשהלך שוב ביום השני לביהכ"ס תקע שוב באותו שופר קדוש, ולא החליפו בשום שופר שבעולם). על אף שלא חייבות כ"כ, אפילו שאני פצוע, אולי יכול להיגרם לי נזק נוסף, עם כל הקושי, בכ"ז שום מצווה, דקדוק הלכה, חסידות, תוספת כל שהיא בעבודת ה', לא מפסידים, לא משנים, לא מורידים, בשום מחיר שבעולם.

זה היה הרב, זו היא דמותו, וזו דרכו המאירה. זהו אור קטן מהמגדלור הגדול הזה, ולנו לא נותר אלא לצעוד בעקבות האור.

א-ל-ו-ל. הצעקה מוכרת, אבל בביתו של מוה"ר זיע"א, אלול היה חי, מורגש, וקיים, ולא רק נמצא בספרים שבארון. ההרגשה בבית הייתה שיום הדין מתקרב, היה פחד אך הוא היה "פחד מתוק", מורגש היה הפחד, אך זה לא מנע מהילדים והנכדים לדבר ולצחוק עם אבא כרגיל. הוא היה מעיר את ילדיו לסליחות, אך זה היה בנועם, במתיקות, בעדינות. הוא רק הציע להם לקום איתו, והם מעצמם ביקשו לקום, ורצו מהר בבוקר יחד איתו. (עד כדי שאחת מבנותיו מב"ת סיפרה, שעוד בהיותה ילדה בביה"ס, קמה לבד בבוקר, כמעט כל יום לסליחות, מכח החיבור וההרגשה הטובה שקיבלה ממנו.)

אחד מבניו הי"ו מספר על אנקדוטה מיוחדת מימים אלו. בתקופה שהיה לוקח את הרב ברכבו לסליחות בעלות השחר, הרב היה מתעורר מוקדם, ומעיר את הבן שהיה גר באיזור השני של ב"ב. ואח"כ היה מתיישב לומר תיקון חצות לפני שיצאו לסליחות, היו ימים שכשהגיעו לביהכ"ס לאחר תיקון חצות, הציבור כבר התחילו באמירת הסליחות, ולכן אחרי שסיימו את הסליחות ותפלת שחרית בנץ, הרב היה מבקש מבנו ללכת עמו לבית כנסת אחר שטרם התחילו לומר סליחות, ושם היה חוזר ושונה את הסליחות, מתחילה ועד סוף...

אבל אחד הסיפורים המופלאים שנשתמרו מימים אלו, הוא דווקא על המסירות נפש למצוות, לדקדוק במצוות, ולזיכוי הרבים. הסיפור הוא כך: למוה"ר זיע"א הייתה את הזכות להחזיק בביתו את השופר שהיה משמש את אביו הקדוש מרן ה"איש מצליח" זצ"ל. לשומרו אצלו, ולתקוע בו. באותה תקופה ביקשו ממנו להיות התוקע בביהכ"ס "בית רחמים"

מהליכותיו והנהגותיו בקודש של מוה"ר עמוד ההוראה הגאון הגדול הצדיק והעניו רבנו רחמים אליהו מאזוז זצ"ל הכ"מ

הליכות מלכי בקדש

נתבקש בישיבה של מעלה ביום ל"ג לעומר התשפ"ו, יומא דהילולא רבא דרשב"י

ליקט, ערך והגיש: אבישי סעדיה הי"ו

ובמסירות רבה. אבל בערב ראש השנה וערב יום הכפורים מעולם לא ויתר על סליחות באשמורת הבוקר.

סיפר לי אחד מבני מוה"ר זצ"ל שפעם בערב ראש השנה (בשנת תשנ"ג בערך) הלך עם מר אביו לסליחות באשמורת ליישיבתו הקדושה, וברחובות שררה עלטה וחשיכה, וכשהגיעו קרוב ליישיבה (ברחוב קיבוץ גלויות פינת הרב עוזיאל) מוה"ר זצ"ל בעוה"ר החליק עם כל גופו הטהור לתוך שלולית ענקית, ובנו שילב"ח א"ח שב שהנה כעת נחזור הביתה בלית ברירה, אבל מוה"ר זצ"ל קם בזריזות והמשיך בדרכו ליישיבה (מרחק דקה או שתיים), ושם ביקש מבנו לעלות להיכל בית המדרש בקומה רביעית, ומוה"ר עצמו התעכב מעט בקומה שלישית וניקה וניער את בגדיו ונכנס מיד לבית המדרש לאמירת הסליחות עם בחורי הישיבה כאילו מאומה לא קרה, זכותו תגן עלינו).

ג. סיפר לנו האברך היקר רבי אלעד חזני שליט"א (מבוגרי הישיבה), שבשנת תשס"ז מוה"ר זצ"ל אמר לו בזו הלשון: **"בשביל להבין את מטרות יום הכפורים, צריך ללמוד גם כן את ההלכות בטור ובית יוסף, שמבארים מה אסור ומה מותר"**. עכ"ל הקדוש.

יצוין, כי כל הנכתב כאן הוא ממקורות נאמנים מאד מבני משפחת מוה"ר הגאון זצ"ל, ומכל מקום הדברים נכתבים על אחריות הכותב בלבד!

א. מוה"ר זצ"ל נהג במשך שנים רבות עד שנתו האחרונה, לקרא את ספר **"תיקוני הזוהר"** בין ראש חדש אלול ליום הכפורים, וכמו שנהגו חסידים ואנשי מעשה (וכמו שכתב הרב כף החיים סימן תקפ"א סק"ז ועוד), ואם לא הספיק לסיים עד יום הכפורים, היה משלים את הספר במשך השנה. (אגב, רבנו זצ"ל היה נוהג גם לקרא פעמים רבות את זוה"ק פרשת משפטים המכונה **"סבא דמשפטים"**, עם פירוש **"מתוק לנפש"** למהר"ר פתיא).

(יצוין, כי היה ברשות מוה"ר זצ"ל ספר תיקוני הזוהר ב"ח עם פירוש **"בניהו"** להגרי"ח, שקיבלו במתנה מחמותו הצדקת ע"ה שהיתה בת יחידה להרב הצדיק רבי כמייס צבאן זצ"ל (אחי של מרן הגאון רבי רפאל כדיר צבאן, נשיא ישיבתו הקדושה ורב העיר נתיבות), ונלב"ע באותה שנה שעלו ארצה בשנת תשל"א. ומוה"ר זצ"ל היה מחבב מאד את הספר ודאג לכרוך אותו בצורה נאה, והיה רושם מדי פעם על גבי הספר באיזה תאריך סיים באותה שנה את קריאת התיקונים, וכן כל מיני 'מזכרות' שמקורן נמצא בספר תיקוני הזוהר).

ב. מוה"ר זצ"ל היה משתדל מאד לומר **"סליחות" מדי יום ביומו**, בימים עברו היה אומר את הסליחות באשמורת הבוקר, ובשנים המאוחרות יותר שהיה נעזר באחד מבניו, ולא רצה להטריחו יתר על המדה היה עושה סליחות בחצות לילה ובנו הרב אוריאל הי"ו היה מתלווה אליו באופן קבע

דרך צחות

עיתון וזמן

פעם אמר רבנו שעיתון נקרא "עיתון", כי הוא מקטין את העת והזמן, על דרך שקראו לחלק בעין "אישון" מפני שנראית בו דמות איש קטן. בהזדמנות אחרת, כשהוזכר עיתון שנקרא "זמן", העיר רבנו בחיוך כי יש להיזהר לא לאבד את הזמן בקריאת העתון...

סטנדר בישיבות בבל

הידעתם שגם בזמן התלמוד היו לומדים בישיבות על גבי שולחן כעין סטנדר? בספרו "סנסן ליאיר" (בגד"מ) עמ' רס"ב למד זאת רבנו ממה שאמרו במסכת מגילה (כ"א ע"א) לגבי צורת הלימוד: "לא עומד ולא יושב אלא שוחה".

ממעין הנאמ"ן

ידיעות מעניינות ממעינו הנובע של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל

תת-מודע במקורותינו

התת-מודע מוזכר ברמב"ן (סוף פרשת בא), שלדבריו שם במקום תפלין של ראש נמצא המח של החשיבה, ומאחורי הגולגולת במקום הקשר של התפלין נמצא המח ששומר את הזכרון. וזהו ה"תת-מודע". (ספר "קובץ מאמרים" ח"ג עמ' תמ"ג).

שם משפחתו של הגאון מוילנא

"קרמר". ורמז רבנו את שם משפחתו בפסוק בפרשת כי תשא (ל"ה) "קטורת רחם מעשה רוקח" שהוא ר"ת "קרמר", לרמז שהיה הגאון זצ"ל "ממולח טהור קודש" כמ"ש בהמשך הפסוק.

להכריז על ראש מברכה עם כחצארה "אזע מצלחה"

לה לזחידה

120 | סט
מחזורים
בינוני

לה לזחידה

145 | סט
מחזורים
גדול

סליחות

8-ב 1
לה 10-ב 60 לה

סליחות
כריכה
רכה

12-ב 1
לה 5-ב 50 לה

סליחות
בינוני

20-ב 1
לה 6-ב 100 לה

סליחות
גדול
סקאז

ניתן להשיג בחנות הספרים של הישיבה:

רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק 03-6714821 | 050-4158565

מעשה במחשבה

טעמו וראו

רחוקים. אחד מהם, יהודי בשם ר' שלמה מהצרי מגבעת שמואל סיפר את המעשה המדהים הבא (הביאו לראשונה הגאון רבי אביחי סעדון שליט"א מפי בעל המעשה בספר "רבנו הגדול" עמ' 58):

"בימי בחרותי הייתי רחוק מאוד מדרך התורה והמצוות. באותה תקופה מכרתי את דירתי לאחד מבניו של מרן, והוא ביקש ממני להגיע לביתו של אביו בבני ברק כדי לקבל את התשלום.

"כשהגעתי, התקבלתי במאור פנים. לאחר שהסדיר את התשלום, התעניין הרב בי ובמשפחתי ושאל: 'האם אתה שומר שבת?'. השבתי לו בכנות: 'לא, ואל תבקש ממני לשמור שבת, כי זה היום היחיד שבו אני יוצא לטייל עם משפחתי'.

"הרב הנהן ואמר: 'אני רק מבקש ממך שתבוא בשבת הקרובה לתפלת ערבית בבית הכנסת'. מפני כבודו של הרב הסכמתי אך הבהרתי כי מיד לאחר התפלה אני מתכנן לנסוע.

"בליל שבת, סיפרתי לרעייתי על הבטחתי לרב והדגשתי בפניה כי מיד לאחר התפלה נצא כדרכנו לטיול. וכך אכן עשיתי. הגעתי לבית הכנסת, ולראשונה התוודעתי לסדר התפלה. על אף שהרגשתי זר במקום, חלפה בי הרגשה מיוחדת, רטט של קדושה כמותו לא חשתי מעולם. עם סיום התפילה, כמתוכנן, יצאנו לטיולנו.

"במהלך השבוע פגש אותי ידיד מהשכונה ושיבח אותי על הגעתי לבית הכנסת, תוך שהוא מפציר בי לבוא גם בשבת הבאה. סירבתי בתחילה, שהרי הבטחתי לרב רק פעם אחת, אך לאחר הפצרותיו הסכמתי. באותה שבת הגעתי שוב לערבית, ואף באתי ל'עונג שבת' שנערך לאחר הסעודה.

"צעד אחר צעד, הקשר לבית הכנסת ולתפלות הפך לחלק טבעי מחיינו. מדי שבוע נוסף נדבק: עוד תפלה, עוד שיעור, עד שבהדרגה פחתו הטיולים לטובת שהייה בבית ה'. בצעדים מתונים וסלולים, התחלנו ללמוד הלכות, הכשרנו את ביתנו, וזכינו להפוך אותו לבית של תורה ויראת שמים. **הכל החל מאותה תפלת ערבית אחת, שהרב בחכמתו הרבה השכיל להטעים אותי ממנה.**"

אותו ר' שלמה מספר הסיפור, זכה עם השנים ללמוד הרבה תורה ולהיות עבד ה' צדיק וישר. ביום י' בניסן התשפ"ג, הוא נפטר בשם טוב מן העולם, כשהוא מותיר אחריו דור ישרים מבורך ההולך בדרך ה'.

בכל הזדמנות היה מרן רבנו הגדול ראש הישיבה צוק"ל מתאר כמה נעימות וכן ושמחה יש בשמירת השבת. את המאמר הארוך והיסודי שהקדיש לזהירות בכבוד השבת (נדפס בתחילת משנה ברורה איש מצליח ח"ג), חתם בתפלה: "הרחמן יזכנו לטעום טעם שבת כהלכתה..."

היתה תקופה שבה נכדיו הקטנים היו מדליקים ומכבים את האור בשבת מתוך שגרה. רבנו ברוחב דעתו החינוכית הבין כי הפתרון אינו טמון באזהרות בלבד, אלא ביצירת חוויה רוחנית שתחבר את הילדים לאוירת השבת. לשם כך, נקט ברעיון מקורי: הוא רכש בקבוק קטן של בושם ריחני, ולפני כניסת השבת היה קורא: **"מי רוצה בושם לכבוד שבת!"**. הילדים היו רצים אליו, והוא היה יוצק לכל ילד מעט בושם על ידו, תוך שהוא מדגיש **"זה לכבוד שבת המלכה!"**. כך אור השבת האיר את לבם של הילדים, והתופעה כובתה מאליה.

את אותו טעם ואור של שבת היה רבנו מנסה להטעים גם ליהודים

פשיטא.

למה מי שרצה להגיע להסמכה ברבנות, בחר ללמוד בשאיפות?

1. **מרצים בעלי כושר הסבר ובהירות**
2. **שאלות מסכמות בכל שבוע** עם משוב והכוונה לקראת הבחינות.
3. **הכנה ממוקדת לבחינות** מתוך שאלות הרבנות הראשית.
4. **קצב לימוד מאוזן ונח** המאפשר לקלוט ולזכור את הנלמד.
5. **סיכומים מקיפים בכתב** ללימוד ממוקד לקראת המבחן.
6. **לימוד הלכה למעשה** מעשי מספק ומעמיק.

אפשרות ללימודים דרך הזום
sh033801122@gmail.com
www.033801122.com

להגשמת שאיפות התקשרו:
03-3801122 055-684-2170

עוסקים בחינוך? מסלול הוראה וחינוך מקוצר ומזל משמעותית הכולל תעודת הוראה ותואר אקוויולנטי.

חריפתא

חריפות ושנינות מגאוני הדורות

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ
יומא דהילולא - כ"א באלול

כתינוק הבורח

כשהיה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ ילד בתלמוד תורה, שאל הרב את התלמידים: מה מספר הנרות הכולל שמדליקים בכל שמונת ימי החנוכה? והבטיח שאם התלמידים יצליחו לענות הם ישוחררו לביתם ליום חופשי.

מיד קם יהונתן הקטן וענה: "הפח נשבר ואנחנו נמלטנו", והסביר: פ"ח בגימטריה 88, נשבר לחצי, היינו 44, הם מספר נרות החנוכה (כולל השמשים), "ואנחנו נמלטנו" לבתינו ליום חופש.

עשה לך רב

בילדותו נתפס רבי יהונתן כשהוא טועם בערב שבת נתח גדול מן הרגיל. כשראה שנתפס בקלקלתו, אמר להגנתו שרצה לקיים את הנאמר במוסף של שבת: "טועמיה חיים זכו, וגם האוהבים דבריה - גדולה בחרו"....

והיו לאחד

ושוב מעשה בערב שבת אחת שקנה אביו של יהונתן מספר תפוחים לכבוד שבת קודש. כדי לשמור עליהם מפני בנו יהונתן הפיקה, הניח האב את התפוחים תחת כריתו. בבוקרו של יום השבת, בדק האב תחת הכרית, והנה נותר שם תפוח אחד בלבד. פנה אל יהונתן הקטן ושאלו לפשר הדבר. נענה יהונתן בפיקחות ואמר: "הלא מצינו אצל יעקב אבינו עליו השלום, שנעשה נס וכל

האבנים שתחת ראשו התחברו לאבן אחת - אף כאן, בשעה שהנחת את ראשך על הכרית, התחברו כל התפוחים יחדיו לתפוח אחד גדול...."

דור דור ודור-שוא

בימי הגאון רבי יהונתן אייבשיץ ז"ל היה עם-הארץ אחד שחשב עצמו לפוסק הלכות, והיה מורה הוראה בעירו. שלח לו רבי יהונתן שיחדל מלהתעסק בתחום שאינו שלו. ענה לו: כבר אמרו חז"ל "פתח בדורו כשמואל בדורו" (ראש השנה דף כ"ה ע"ב). שלח לו רבי יהונתן: חפש בפרשת משפטים ומצא תשובה לשאלתך. חיפש ולא מצא. חזר והסביר לו: כתוב בפרשה "וכי יפתח איש בור" ועם הארץ כמוך? כמה שיפתח היה עם הארץ, בכל זאת היה חכם יותר ממך....

רגליו מוליכות אותו

יום אחד יצא רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל אל רחוב העיר. פגש בו המלך, כשהוא מלווה בבני פמלייתו. "לאן פניך מועדות?" שאלו המלך. "אינני יודע", השיב רבי יהונתן.

"מה הפירוש אינך יודע?" התרגז המלך. "קחו אותו למעצר!". מיד נתפס רבי יהונתן ונחבש בכלא.

כעבור שעה קלה, נרגע המלך ושכך זעמו. שלח לקרוא אליו את רבי יהונתן שיסביר לו פשר תשובתו המוזרה.

"אדוני המלך", אמר רבי יהונתן, "כהלכה

השבתי לך. לעולם אין אדם יודע לאן רגליו מוליכות אותו. והראיה: בצאתי מביתי היו פני מועדות לבית הכנסת, ולבסוף הגעתי לבית המעצר...."

עושה שלום

פעם אחת ניגש הגאון רבי יהונתן אייבשיץ אל המלך, וביקש לקבל רשות להדפיס את התלמוד. בעודם עומדים ומדברים, בא השטן ביניהם - הלא הוא אחד משרי הממלכה, שהיה שונא ישראל מובהק. טען השר בפני המלך כי אין להתיר את הדפסת ספרי היהודים, שכן אין בהם כל תועלת וכולם הבל ורעות רוח (עפרא לפומיה). כנגדו השיב רבי יהונתן, כי ספרי הקודש - ובפרט התלמוד - מלאים חכמה ומדע ומוליכים את האדם בדרך ישרה.

פנה המלך אל השר וביקשו להסביר: מה ראה לפסול את ספרי היהודים? השיב השר ואמר, כי פעם עיין באחד מספריהם וראה שכתוב שם: "הרואה סיר בחלום - יצפה לשלום". לטענתו, אין לך שטות גדולה מזו, שהרי מה עניין סיר אצל שלום?

פתח רבי יהונתן את פיו בטוב טעם ודעת והסביר: "הרי האש והמים הם שני אויבים מרים. אינם יכולים לדור בכפיפה אחת אפילו רגע אחד - או שהמים יכבו את האש, או שהאש תייבש את המים. והנה בא הסיר ועושה שלום ביניהם!". שמח המלך על ביאורו השגון והנפלא של רבי יהונתן, ומיד העניק לו אישור להדפסת התלמוד.

[ובאמת נראה יותר להתחייבות יששכר וזבולון יותר דומה לנודר לצדקה ולא לשותף, דהא אין העשיר משתף אותו בהחלטותיו ובחלוקת הממון וכדו' ככל דיני שותפים, ואין זה אלא כנודר לצדקה].

ועיין בתשובת הרמ"א (סי' מ"ח שאלה ג') שהביא דעת מרן הב"י בתשובה הנדפסת שם [ובשו"ת אבקת רוכל סי' פ"ג], דנודר לעניים ומת מחויבים היורשים לקיים נדרו, והרמ"א ז"ל השיג עליו והאריך בראיות דאין היורשין מחויבין לקיים נדרו כל זמן שלא זכו העניים מכח קנין, ודימה זאת למקנה דבר שלא בא לעולם, עש"ב.

אמנם הקצות החושן סימן ר"צ (סק"ג) כתב ליישב דעת הב"י בתשובה הנ"ל דבנודר ומת מחויבין היורשין לקיים, היינו משום דס"ל דנודר לעניים כיון דכתיב בפ"ז צדקה [ר"ה ו' ע"א], אית ביה שעבוד נכסיו ולא גרע משאר חוב, והאריך בזה, ומ"מ כתב בסוף דבריו שם שנראה מדברי הפוסקים כדעת הרמ"א בתשובה הנ"ל דנודר לעניים לית ביה משום שעבוד נכסים ע"ש. וע"ע בנתה"מ (סי' ר"ן ס"ק ד') שחילק בין הקדיש ממון מסוים לנדר סתם.

אולם מ"מ מצינו בדברי האחרונים שכתבו בדעת הרמ"א ג"כ דהיורשין חייבים לקיים את נדרו, ועיין בזה לפתחי תשובה (סי' ר"ב סק"ט) בשם חתם סופר חלק חו"מ שראה שתופס כן בפשיטות, ומפרש דברי הרמ"א דסימן רנ"ב הנ"ל מי שנשבע או נדר כו', דהיינו בנדר ליתן לעשיר דלא השתעבדו נכסיו לזה עש"ב. וכע"ז בספר אבן האזל (השמטות ומילואים שבסוף נזיקין ד"ה והנה דבריו), ע"ש. וע"ע שכ"כ בשו"ת חלקת יואב (סי' כ"א). וכן נראה עיקר להלכה ולמעשה.

סיכום: על בני המנוח מר זבולון מוטלת החובה והזכות להמשיך את דרכו של אביהם ולהמשיך את התמיכה ברבי יששכר, וזכות התורה תעמוד להם ולנו אכ"י.

משפט המלוכה

הגאון רבי לירן ישי שליט"א

שאלה:

הרב יששכר יעקבזון שליט"א, תלמיד חכם הממית עצמו באהלה של תורה והנגיד ר' זבולון בן יעקב חתמו על הסכם 'יששכר וזבולון' למשך שנה. והנה לאחר כחודשיים התבשר הרב יעקבזון שליט"א שהנגיד היקר הלך לעולמו בשיבה טובה. בימי השבעה הלך הרב יעקבזון לנחם את משפחת הנגיד, ובתוך הדברים הציג להם את ההסכם החתום מתוך ציפיה שהם ישלימו את ההתחייבות של אביהם המנוח. אולם לפתע התקומם אחד הבנים, וטען כי יש להם תלמידי חכמים אחרים שהם מעוניינים להחזיק, והוא לא מוכן להמשיך את התרומה. כעת נפשם לשאול הגיעה האם באמת הוא יכול לעשות זאת?

תשובה:

הנה לכאורה שטר התחייבות זה הוא כדין שותפות עם האברך, וכמו שמבואר במדרש רבה (פ' ויצא, וע"ע שם פ' נשא י"ג ז'): לפיכך זכה זבולון להיות שותף לתורה והיה חבירו של יששכר וכו' ע"כ. ומבואר לכאורה דהוא **שותפות ממש**. ובפרט לפי מ"ש בשו"ת אגרות משה (ח"ד סי' ל"ז אות ד' ואילך) שצריכים לחלוק דוקא באופן של מחצה על מחצה, זולת כשהזבולון הוא עשיר מופלג שאין היששכר זקוק לסכומים גדולים כאלה. אולם כבר הסכימו שאר האחרונים שאין צריך ממש חצי חצי אלא שיעזור לו בסכום מסוים, וכמו שכתב בשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' ל"ח אות מ"ב) ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' ק' וח"ז סי' פ"ז אות ג') ובשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' י"ג). וא"כ הא קי"ל בחו"מ (סי' קע"ו סעיף י"ט) דשותף שמת אין השותף השני חייב להמשיך את השותפות עם בניו וכתב הרמ"א (שם) דאף שיש חולקים כן עיקר. וכתב הסמ"ע (שם סק"ג) דה"ה דהיורשים יכולין לחזור בהן ולומר אבינו נשתתף עמך ואנו אין דעתנו נוחה הימנך. אולם נראה דאף אם אין לחייבו מדין שותף, לכאורה יש לחייב מדין נדר

התוצאה שוה

כך גם משה רבנו אומר לישראל: מי שעדיין לא זכה ליראת שמים, אכן נדמה לו שהדרך קשה. אבל אני אומר לכם: לאחר שתתאמצו ותשיגו יראת שמים, תרגישו שכל המאמץ היה קטן לעומת הזכות הגדולה והתוצאה הנפלאה – "ללכת בכל דרכיו ולאבה אותו".

זהו פירוש הפסוק: "ועתה ישראל, מה ה' אלוהיך שואל מעמך? כי אם ליראה..." – בקשת ה' היא להתחיל ביראת שמים, ומתוכה תזכו להגיע לכל שאר המעלות. ואם כנים הדברים, יש ללמוד מכאן יסוד נפלא.

רש"י כתב: "ועתה ישראל" – אף על פי שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחיבתו עליכם, ומכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם כי אם ליראה. הגנה אנו עומדים בפתחו של חודש אלול. כמעט שנה שלמה חלפה, ומי יכול לומר: "נקי אני מעוון?"

ואף על פי כן – עודנו חייבתו עלינו. הקב"ה אינו מבקש מאתנו אלא להתחיל להתקרב: לייצר יראת שמים, לקום באשמורת לבקש רחמים על עוונותינו, לקבל קבלה טובה לעתיד, להקפיד יותר במצוות, ולפחות להראות שאכפת לנו, שאנו מבקשים להתפייס לפניו.

אמת, אין זה קל. קשה לקום מוקדם, קשה להחמיר על עצמנו, קשה לשנות הרגלים. אך לעומת התוצאה – ההתקדמות בעבודת ה', ההליכה בדרכיו והאהבה אליו – כל הקושי מתגמד.

עתה! בעת הזאת! אלול! מה ה' שואל מאתנו?

בסך הכול – להתקרב. "אני לדודי – דודי לי".

ומעניין לראות, שלאחר ראש השנה מתחילה מכירת ארבעת המינים. המוכרים עובדים במסירות נפש, יום ולילה, כמעט בלי מנוחה ובלי אכילה מסודרת. מה מניע אותם?

התשובה פשוטה: הם יודעים שלאחר המאמץ תבוא תוצאה גדולה – פרנסה לכל השנה.

נשאל את עצמנו: האם גם אנחנו יודעים מה נרוויח אם נשקיע מאמץ בחודש אלול?

גודל ההשקעה והמאמץ – יוכיחו.

משה פונה לעם ישראל: "ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוהיך, ללכת בכל דרכיו ולאבה אותו ולעבוד את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים י', י"ב).

ובגמרא (ברכות לג'): שאלו: אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? ותיצצו: אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא, דאמר רבי חנינא: משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו – דומה עליו ככלי קטן; קטן ואין לו – דומה עליו ככלי גדול. ושואלים המפרשים:

א. אין המשל דומה למשל. אמנם למשה יש "כלי גדול" – יראת שמים – ולכן היא נראית לו כדבר קטן, אולם משה מדבר לעם ישראל, ולהם עדיין אין יראת שמים, ואם כן כיצד אפשר לומר שהיא מילתא זוטרתא?

ב. יש לשאול גם על המשך הפסוק: "ולאבה אותו ולעבוד את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך", שהוא לכאורה קשה עוד יותר מיראת שמים, ומדוע הגמרא לא שאלה גם על כך?

על השאלה השנייה כתב האור החיים הקדוש: "וטעם הדבר הוא לפי שהיראה תסובב אתכם ללכת בכל דרכיו, כי הירא לא יחדל מיראתו אפילו באחת מאלף שעליו לעשות. ולא זו בלבד מגיעתו, אלא עוד לו ולאבה אותו, הרי שהיראה היא פתח ליכנס לשער האהבה". כלומר, יראת שמים היא היסוד שממנו צומחים כל שאר המדרגות: ההליכה בדרכי ה', האהבה והעבודה.

אולם עדיין נשאר לתרץ את השאלה הראשונה: הרי משה מדבר לעם ישראל, ולגביהם יראת שמים איננה דבר קל.

וזכורני שראיתי תירוץ פשוט (כמדומה לי בשם הרד"ל), ונבאר אותו באמצעות משל:

אשה עקרה שלא זכתה לילדים שנים רבות קיבלה הצעה לעבור טיפול, אך בתנאים קשים מאוד: לשכב במיטה תקופה ארוכה, להימנע ממאכלים מסוימים ועוד. היא נרתעה ואמרה: כיצד אפשר לעמוד בכל ההגבלות הללו?

קרוביה הפגישו אותה עם אשה שכבר עברה את אותו התהליך. היא שאלה אותה: כיצד הצלחת לעמוד בכל הקשיים?

השיבה לה: אכן, הדרך אינה קלה. אבל כאשר יודעים מה תהיה התוצאה, ובפרט לאחר שהתמלא הבית אורה ושמחה, כל הקושי מתגמד וכמעט שאינו מורגש.

בתר השלום

הרב משה מאדאר

מקור הבעיה רק הוא מקור הפתרון!

בהם, היא אפסית. אבל הכל יכול להיות. אבל אני רוצה לומר לך שאולי אתה הבעיה! לא אתה אישית כמובן, אבל אולי משהו בהתנהגות שלך, גורם לך להיות מעורב בכל כך הרבה אירועים."

והמשגיח טוב הלב, עם העינים האוהבות, הסביר לו למה הוא התכוון: "תשמע בני אוהבי. הנפש היא מרכז האדם. וזה טבעי שבמקרים ובהזדמנויות מסוימות, יש איזה משהו לא נעים שקורה, אבל אם זה חוזר על עצמו, כנראה שהבעיה היא בהסתכלות שלך!"

"אני מאוד מבקש שתנסה לחשוב מה גורם לך להיות מעורב בכ"כ הרבה בעיות, מה גורם לך להיות מעורב בכ"כ הרבה מריבות."

"אתה אולי הבעיה, אבל אתה גם הפתרון. תשב בשקט עם עצמך, או עם איש מקצוע שיעזור לך להגיע לפתרון. כי השינוי בך בנפש שלך – ישנה מיידית את כל העולם הסובב אותך."

חודש אלול הוא חודש של חשבון נפש לכל אחד מאיתנו. גם בעולם הרוחני כלפי הקב"ה, כמובן. וגם כלפי העולם שסובב אותנו. הורים, אשה, ילדים, חברים.

אם יש לנו הרגשה ותחושה לא נעימה שסובבת אותנו, ואנו נפגשנו איתה שהיינו ילדים, ובחורים, אם כן מה הפלא שאחר זמן מה, היא מתחילה לחדור אל תוך ביתנו. אם אותה מדה לא טובה שיש לכל אחד מאתנו, היא תופיע כלפי החברים, וכלפי מי שסובב אותנו, למה שהיא לא תופיעה אצלנו בבית?! הנפש היא אותה נפש, ותחושותיה והרגשותיה פועלות תמיד, אם אנו לא משנים אותה, שום דבר לא ישתנה באמת. לפעמים הרבה אנשים מנסים פתרונות קסם: תעשה כך, תדבר כך, תפגן כך וכך, ויהיה לך חיים טובים ומאושרים. זה נכון. אבל לזמן מוגבל מאוד.

שינוי אמיתי, קבוע, ולאורך זמן, מתחיל בכל אחד מאיתנו, בנפש פנימה. וברוב הפעמים עצם זה שאדם יודע לשבת עם עצמו, ולזהות את הבעיות שמפריעות לו, והוא יודע לשים לב לנקודות התרופה שלו, איפה קשה לו, איפה הוא נכשל, הוא כבר מתחיל להגיע לפתרון המיוחל, כי הוא יודע, מי אני, ומה מפריע לי. ומה אני צריך לעשות בתוכי שיהיה לי טוב יותר, בכל תחום בחיים, וכמובן בתוך הבית.

רק ככה אנו יכולים להניע שינויים בתוך תוכנו עמוק פנימה, לאורך זמן.

היום לא נולדים ילדים!

מיד אחרי שהתינוק יוצא לאויר העולם, כל קרוביו ואוהביו כבר קוראים לו 'נסיק!' 'נסיק גולד...', למי הנסיך דומה? וכשהוא יגדל איפה הנסיך ילמד? וכו'. עקב השדרוג הדרמטי גם הנושא הכלכלי עולה גם עולה, הרי עגלה של תינוק אינה כמו חללית של נסיך... וכו'.

הנסיך גדל, אבל לא הכל הולך חלק. כבר בגן המריבות עם החברים העסיקו אותו לא מעט, בהתחלה כולם חשבו שזה טבעי, וכך הוא גדל וגדל. כשהוא עלה לת"ת, זה כבר נהיה עסק רציני, כבר בשבוע השני המלמד המסור התקשר, ולא בשביל לעדכן את הוראת הקבע של השכר לימוד... אלא להודיע שמשוה בהתנהגות של הבן-יקיר, אינה מוצאת חן בעיניו. זה כבר הספיק להתחיל עמו שיחות נפש, פרסים, עידודים, עונשים, הרחקות ומה לא... וכשהוא הגיע לכיתה ג', ההנהלה החליטה שלהישר עמו עוד שנה בת"ת, זה כבר לא בא בחשבון, וההורים היקרים שלו התחילו לחפש ת"ת אחר טוב יותר, עם צוות מנוסה יותר, וכו'. ו... הם מצאו כמובן, ב"ה.

וב"ה באו הימים היפים של שקט ושלוה. אבל אחרי חודש, שוב אותו טלפון מהמלמד שמשוה לא בדיוק מוצא חן בעיניו, והכל חוזר למה שהיה, פרסים, עידודים, עונשים, ואחר כמה שנים, גם ההנהלה שם הבינה שאין מה לעשות, מוכרחים להעביר את הילד למקום אחר, טוב יותר 'בשביל'ו הם הסבירו. אבל הנסיך המתוק לא הבין מה רוצים ממנו, מה בסך הכל עשיתי, במריבה ההיא הוא התחיל! ומי ששבר את ... זה לא היה אני, רק עברתי שם! ואני לא ניפצתי את החלון, אני רק הייתי ליד כל החברים שעשו את זה! סתם מעלילים עלי עלילות, אני בסך הכל לא עשיתי משהו רציני! וכשהוא גדל עוד יותר, והבעיות החמירו עוד יותר ביחסי החברה, בחוצפה, במשמעת, והוא הספיק ללמוד בכל 'עולם' הישיבות... קרא לו המשגיח בסיום השנה, ואמר לו משפט ששינה לו את החיים: "נכון שאתה לא מבין מה רוצים ממך? נכון זה משהו ישן נושן שהולך איתך? אתה יכול להמשיך ולסחוב ככה עוד כמה שנים עד החתונה. אבל שים לב, אני הולך להגיד לך משפט קצת קשה, אבל הוא אמת לאמיתה, יקח לך זמן להבין אותו, אבל אם באמת תבין אותו, הוא ישנה לך את כל החיים!"

"ההסתברות שאתה לא עשית כלום בכל כך הרבה מקרים שהיית מעורב

בין אלול לחגים: זמן לעצור ולהיערך נכון לשנה החדשה

החופש הגדול עוד לא הספיק להסתיים, וכבר רשימת הקניות לחגי תשרי מונחת על השולחן.

עבור משפחות רבות זו אחת התקופות המאתגרות ביותר בשנה. ההוצאות של חודשי הקיץ - קייטנות, נסיעות, אטרקציות וימי חופשה - מתחברות מיד להוצאות הגדולות של חגי תשרי הבעל"ט: ביגוד חדש, קניות מזון, הכנות לימים הנוראים, סוכות, ארבעת המינים ואירוח.

בתקופה הזו קל מאוד להיסחף אחר הלחץ והעומס. אך אם נעצור לרגע ונביט על התמונה המלאה, נגלה שזו גם הזדמנות לעשות סדר - לא רק בתקציב, אלא גם בסדרי העדיפויות שלנו. תקציב מתוכנן, קבלת החלטות בשיקול דעת וצמצום הוצאות שאינן הכרחיות יכולים לאפשר לנו להיכנס לחגים ברוגע, ביישוב הדעת ובשמחה.

אנו נמצאים בחודש אלול, בעיצומם של ימי הרחמים והסליחות. אלו אינם עוד ימים בלוח השנה. אלו הימים שבהם אנו מתכוננים לעמוד לפני מלכי המלכים ביום הדין.

חז"ל מלמדים אותנו ש"מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה". בימים אלו נגזרים על האדם ועל בני ביתו הפרנסה, הבריאות והשפע לכל השנה כולה. לכן אנו מרבים בתפילה ומבקשים: "וכתבנו בספר פרנסה וכלכלה". דוקא משום שאנו מאמינים שהשנה כולה נקבעת בימים קדושים אלו, יש משמעות גדולה גם להשתדלות שלנו. האמונה אינה פוטרת אותנו מאחריות - היא מחייבת אותנו לעשות את חלקנו. כאשר אדם מתנהל בתבונה, שומר על כספו ומקבל החלטות מתוך יישוב הדעת, הוא מכין את הכלים הראויים לקבלת הברכה שהקב"ה משפיע עליו.

השתדלות נכונה אינה מבטאת חוסר ביטחון, אלא ביטחון אמיתי. אנו יודעים שהברכה מגיעה מהקב"ה, אך חובתנו היא לנהוג באחריות ולא לתת לשפע להתבזבז בגלל חוסר תכנון או קבלת החלטות מתוך לחץ.

אחת הדרכים לעשות זאת היא לבחון את ההתחייבויות הקיימות. לא תמיד צריך להגדיל את ההכנסות; לעתים אפשר פשוט לשלם פחות על מה שכבר משלמים. כך למשל, זה הזמן לבדוק את ההתחייבויות הגדולה ביותר של רוב המשפחות - המשכנתא.

בחודשים האחרונים אנו עדים לשינויים בשוק הריביות, ולא מעט משפחות יכולות לחסוך סכומים משמעותיים באמצעות בדיקה מקצועית של המשכנתא. לא בכל תיק נכון לבצע מיחזור, אבל בהחלט חובה לבדוק. ברוב המקרים מדובר בעשרות ואף במאות אלפי שקלים שיכולים להישאר בידי המשפחה ולהעניק לה יציבות כלכלית גדולה יותר.

אני מקוה שהמדורים שליוו אתכם בחודשים האחרונים העניקו לכם ידע, כלים ובעיקר ביטחון בקבלת החלטות כלכליות משמעותיות, וסייעו לכם להתנהל נכון יותר מול אחת ההחלטות הכלכליות החשובות ביותר בחיי המשפחה.

לפני שניפרד מהמדור לתקופה, אני מבקש לומר תודה.

במהלך חצי השנה האחרונה היתה לי הזכות ללוות אתכם, לשתף מהנסיון שצברתי בעולם המשכנתאות וכלכלת המשפחה, ולהעניק כלים שיסייעו למשפחות לקבל החלטות כלכליות נכונות יותר.

תודתי נתונה לירחון "כתר מלכות" ולישיבת "כסא רחמים", על האכסניה המכובדת, על האמון ועל הזכות להיות שותף בהנגשת נושאים פיננסיים לציבור היקר.

המדור יוצא כעת להפסקה לתקופה, אך בעזרת ה' המחויבות שלנו ללוות משפחות בקבלת החלטות כלכליות נכונות נמשכת כרגיל. נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה, בהתייעצות, בליווי לרכישת דירה או בבדיקת כדאיות למחזור המשכנתא.

אם כבר זמן רב לא בדקתם את המשכנתא שלכם, עכשיו זה הזמן. בקשו מהבנק דו"ח יתרות לסילוק, העבירו אותו אלינו, ונבדוק עבורכם האם ניתן לחסוך כסף ולהקל על התקציב המשפחתי.

לקראת השנה החדשה, נאחל לכולנו שנזכה לעשות את ההשתדלות המוטלת עלינו, ומתוך כך לראות ברכה בכל מעשה ידינו, בסייעתא דשמיא, מתוך שמחה, שלוה ואמונה.

יהי רצון שניכתב וניחתם כולנו לשנה טובה ומבורכת, לשנת בריאות, שפע, פרנסה טובה, נחת וישועות.

כתיבה וחתימה טובה!

שלכם,

עמיחי מאדאר

מה המטרה של הפסיכולוגיה?

מה אומרים? האם יש מצב שהפסיכולוגיה החילונית שינתה לנו את החשיבה והפכה את החסד למשהו שלילי?

לצערנו, התשובה היא: כן. הפסיכולוגיה החילונית הפכה את החסד למושג שלילי. לפני שאתם מרימים גבה בתמיהה, חשוב להסתייג: אתם לא תשמעו מאף פסיכולוג "אל תתן לאחרים", או "מידת החסד היא מידה מגונה ותכונה שלילית", אבל כן תשמעו מבין השורות, מסרים שחדרו למחננו ולפנימיותינו והפכו חלקים גדולים ממידת החסד למשהו רע (לשיטתם) שצריך להילחם בו.

רוצים לדעת איך? בואו ונחשוב יחד, מה המטרה הגדולה והמרכזית של הפסיכולוגיה? לגרום לאדם להרגיש טוב עם עצמו. זאת אומרת, שהפסיכולוגיה שמה את ה"אני" במרכז. וממילא המשוואה הפסיכולוגית פשוטה: מה שגורם לאדם צער - אסור שיהיה, ומה שעושה לאדם טוב - צריך שיהיה.

לעומת זאת, בואו נחשוב יחד מהו הערך המרכזי בתורתנו הקדושה? **שנתעלה מעל עצמנו!** זאת אומרת, שהתורה הקדושה שמה את ההתעלות וההתמסרות שמעבר ל"אני" במרכז. וממילא המשוואה של התורה, נהיית פשוטה: כל מעשה שמרומם אותנו מעבר ל"אני" - צריך שיהיה, וכל מעשה שגורם לנו להתבוסס ב"אני" - אסור שיהיה.

אז מה יצא לנו? שהמטרה הגדולה של הפסיכולוגיה הפוכה מהמטרה הגדולה של התורה. כי המטרה של התורה היא להתעלות מעל עצמנו (מעבר ל"אני"), והמטרה של הפסיכולוגיה היא שנגיש טוב עם עצמנו (הנאת ה"אני").

אמנם, החכמה שבפסיכולוגיה עוזרת לנו פעמים רבות, ונותנת לנו כלים נפלאים לייצר נפש שמחה ובריאה במסלול החיים ובעבודת ה', אבל חשוב לדעת שהמטרות הפנימיות של הפסיכולוגיה והתורה - הפוכות. בשביל התורה, שמחה ובריאות הנפש, הם כלי לעבודת ה', ואילו בפסיכולוגיה זו מטרה בפני עצמה. ועכשיו, בואו נראה דוגמא מעשית מחיינו, שבה ההנחיה של התורה והפסיכולוגיה - עלולות להיות הפוכות זו מזו. הדוגמא היא הנושא של, **ריצוי**. כמו שלמדנו במאמרים הקודמים, (ניתן לבקש את המאמרים במייל המזכירות mmm0556741269@gmail.com). הריצוי הוא נתינה וחסד, שלפעמים יוצא מפרופורציות. ולכן, יש ריצוי טוב - כשהוא מאוזן. ויש ריצוי רע ומזיק - כשהוא מאולץ ומוגזם.

אז אין ספק, שריצוי רע ומזיק צריך לשנות מהשורש, ויש דרך אמיתית לעשות את זה בצורה בריאה ושמחה, אבל העניין הוא, שהפסיכולוגיה החילונית, גרמה לנו לשים פוקוס חזק ומיידי נגד הריצוי, ולפעמים, הנגד הזה נמצא גם כשהריצוי מגיע ממקום טוב וחיוני.

כי הכל עניין של סדרי עדיפויות. מבחינת הפסיכולוגיה, הכי חשוב שנגיש טוב עם עצמנו, ולכן אם נהיה פחות בעלי חסד אבל בטוח שנגיש טוב עם עצמנו - זה שווה. אבל לדעת התורה? הסיפור קצת שונה. להרגיש טוב עם עצמנו זה חשוב וזה חלק מעבודת ה', אבל לא בכל מחיר, הנתינה והחסד חשובים לא פחות. לסיכום: חשוב לבדוק שהנתינה שלנו אינה נובעת מתחושת אילוף ומרמור, אבל יחד עם זאת חשוב עוד יותר שנוודא שהרוחניות שלנו אינה מוזנחת ושאינו יודעים, לתת, להעניק לאחר ולהתעלות מעל עצמנו. ויהי רצון

שנזכה להתעלות מעל עצמנו, מתוך שמחה פנימית

מלאכי

הטור שלנו מגיע אל סיומו. אחרי תקופה כה נפלאה, אני מודה מעומק הלב למערכת הגליון "כתר מלכות" על הזכות העצומה לשתף את הציבור היקר בתבונות כלים ולקחים מהתורה הקדושה ולהבדיל מחכמת הנפש.

תודה גם לכם קוראים יקרים, על ההתעניינות בנושא חשוב זה, על הפידבקים והמשוברים, זה נותן כוח ומחמם את הלב להמשיך ליצור ולשתף.

אם אתם מתעניינים בתכנים מהסוג הזה, תוכלו להצטרף לרשימת התפוצה שלנו, שבה אנחנו מפרסמים מידי פעם חומר עמוק נוסף, אפשר להירשם במייל mmm0556741269@gmail.com או להיכנס לאתר מכון מלאכי, מאות תכנים מעמיקים כמו שאהבתם.

עשרות שנים אחרי | פנקסי בית הדין ההיסטוריים של ראב"ד תוניסיה נחשפים לראשונה

ספר "משפט כתוב" חלק שני שרואה כעת אור לראשונה, הוא למעשה המשכו של הספר "משפט כתוב" חלק ראשון, שיצא לאור לפני כארבעים שנה על ידי מרן ראש הישיבה רבי מאיר מאזוז זצ"ל והגאון רבי רחמים מאזוז זצ"ל, והתקבל כאחד מספרי היסוד לתולדות פסיקת חכמי תוניסיה. לפני כשנה זכה החלק הראשון למהדורה חדשה ומתוקנת, שנערכה והוצאה לאור על ידי עורך ספר זה הגאון רבי נסים מזגני שליט"א, מתוך השקעה מרובה בתוספת תשובות מכתב-יד השייכות לחלק ראשון, תיקון טעויות וסדר חדש. עתה, לאחר עמל ואיסוף חומר, יוצא לאור החלק השני, המשלים ומרחיב את המפעל התורני החשוב. ספר "משפט כתוב" הוא אוצר בלום של תורה, הלכה, הנהגה ודיינות, המשיב לחיים עולם שלם של פסיקה רבנית בתוניסיה בראשית המאה הקודמת. הספר חושף לראשונה פנקסי בית דין ומכתבים מקוריים של הגאון הנודע רבי ישראל זיתון זצ"ל, רב ראשי וראב"ד בתוניסיה, ומעמיד בפני הלומד חומר תורני והיסטורי בעל חשיבות נדירה. ייחודו של הספר אינו רק בתשובות ההלכתיות שבו, אלא גם ביכולתו להאיר את דמותו של המחבר מכל צדדיה. מתוך ההתכתבויות הרבות נחשף הקורא לגדלותו בתורה, לענוותו המופלגת, לאחריותו הציבורית הכבדה, למסירותו לצורכי הכלל, ולדרכי ההוראה והפסיקה שאפיינו את חכמי צפון אפריקה בדורות האחרונים.

מלאכת העריכה נעשתה ביד אומן. החומר הרב נאסף ממקורות שונים, סודר על פי סדר כרונולוגי השומר על הרצף ההיסטורי המקורי, ונלוו אליו מפתחות מפורטים המאפשרים ללומד למצוא כל נושא וכל עניין בקלות ובהירות. מעבר לערכו התורני המובהק, הספר מהווה מקור ראשון במעלה לחקר חיי הקהילות היהודיות בתוניסיה, דרכי פעולתם של בתי הדין, היחסים בין חכמי הדור, והתמודדותם עם שאלות החיים המעשיות. מאות המכתבים הפזורים בספר משמשים מעין חלון חי אל עולמה של הרבנות המסורתית, על אחריותה, רגישותה וגדלותה. ראוייה לציון גם מסירותו של הרב העורך, אשר לא הסתפק בהבאת החומר לדפוס, אלא עמל לאתר כתבי יד נוספים ולרכז את תורתו של הגאון המחבר ממקומות שונים, מתוך מגמה להעמיד לדורות הבאים מהדורה מקיפה ומדויקת ככל האפשר. ספר זה מצטרף לשורת ספרי היסוד של חכמי המערב וצפון אפריקה, ומהווה תרומה חשובה לשימור מורשת הפסיקה הספרדית. הוא מעניק ללומדים, לדיינים, לחוקרי תולדות ישראל ולכל מבקשי דעת, מקור נאמן, עשיר ומרתק, שיש בו שילוב נדיר של הלכה, היסטוריה, הנהגה ומסורת. לתרומות: 054-8456592

מעמד "מאירים את העולם"

במעמד מאות בני עליה מכלל הישיבות הקטנות ההולכות לאורו של מרן זצ"ל נערך בישיבה הכנס החשוב "מאירים את העולם" לעידוד הלימוד בתורתו של מרן זצ"ל ביוזמת ארגון 'לאורו' להפצת והאדרת תורתו של מרן. הכנס התקיים בראש חודש אב לרגל סיום שנה של פעילות ברוכה בה זכו הבחורים לעסוק בספרים האדירים שו"ת בית נאמן ד"ח, וערכו עליהם מבחנים. הכנס נערך בהשתתפות מרן ורבנן, ורבותינו ראשי הישיבות ובראשם נשיא הארגון מרן הגר"צ מאזוז שליט"א. את המעמד פתח המנחה הרב רחמים אליה מאזוז על חשיבות הלימוד בתורתו של מרן. בדבריו שנשא הגאון רבי ליאור כהן שליט"א עמד על חשיבות הלימוד בתורתו של מרן זצ"ל והביא מעשים מן הקודש פנימה. לאחמ"כ נשא דברים הגאון רבי משה חדאד מעורכי כתביו של מרן זצ"ל שדיבר בשבח הפעילות הברוכה של הארגון ועל הזכות להגות בתורתו. בהמשך הוקרנה על המסכים ברכתו של הראש"ל הגר"ד יוסף אשר מסרם במעונו למשתתפי המעמד, ואמר כי הלימוד בתורתו של מרן ראש הישיבה זצ"ל היא הדרך הישירה והסלולה להגיע לעיון, וכי הלימוד בתורתו מוסיף ידע

עצום בכל חלקי התורה"ק, ולמימינים בה סמא דחיי. לאחמ"כ הגאון רבי מצליח חי מאזוז מסר למשתתפים שיעור עיוני בתורתו הגדולה של מרן זצ"ל בענין הרהור כדיבור דמי במשך כארבעים דקות, לאחר שחולקו דפי מקורות למשתתפים. בסיום דבריו גילה הגר"מ למשתתפים כי השיעור הנ"ל אינו אלא אות וחצי מתוך שו"ת ארון בן 40 עמ' [שו"ת בית נאמן ח"א ס' ל"ד] שכתב מרן בצעירותו בגיל 14 בלבד(!). את דבריו סיים הגר"מ בעידוד לבחורים לדבוק בדרכו ובאורחותיו של מרן זצ"ל בניצול הזמן ובמיצוי הכוחות. לאחמ"כ הוקרנה מצגת בלעדית ומרתקת מחייו של מרן זצ"ל. כאשר מייד לאחמ"כ נערך חידון טריוויה נושא פרסים בתורתו של מרן.

שיאו של הערב היה המשא המרכזי של מורנו ראש הישיבה מרן הגר"צ מאזוז שליט"א, אשר עומד בנשיאות הארגון. את דבריו פתח רה"י בדברים על הזכות הגדולה אשר זוכים הבחורים להגות בתורתו של מרן ועל ידי כך זוכים שמרן זצ"ל יעתיר בעדם בשמים ע"י הזכות ששפתותיו דובבות בקבר. והוסיף שכל אדם שיש לו מצוקה או בעיה יקח אחד מספריו של מרן וילמד בהם ואח"כ יבקש בקשתו ותתקבל. בסיום הכנס חולק שי לכל משתתף קונטרס "אור העולם" שיצא במיוחד למעמד זה ע"י ארגון 'לאורו' המכיל שיחות לבני הישיבות ממרן זצ"ל. בנוסף הבחורים שנבחנו למעלה מ-80 אחוז מהמבחנים בזמן קצר, קיבלו שי מיוחד - עט עם חריטת כתי"ק של מרן 'ברכה והצלחה נאמן ס"ט' יחד עם תעודת הוקרה בחתימתו האישית של נשיא הארגון מרן הגר"צ מאזוז.

עברית
צרפתית
אנגלית

בית הוראה "כסא רחמים"

מענה טלפוני בכל נושא הלכתי

03-50-50-550

תורתו מאירת עינינו

סקירה ועיון באחד מספרי מרן ראש הישיבה זצ"ל

והפסא:

סליחות "בית נאמן"

המתחנכים בבתי ספר חילוניים, ומתחילים בלימודים בחודש אלול (ספטמבר), ואינם יודעים אפילו פסוק שמע ישראל. ועל הבקשה "זכוון חפש לך", פירש בסגוריה נפלאה: אפילו אם אין לנו זכויות ממש, תחפש לנו "מתחת לאדמה" לימוד זכות כל שהוא, לומר מתוקף הצרות ואורך הגלות עשו מה שעשו, על דרך שאמרו בשבת (דף ל"ב ע"א) אפילו תתקצט מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול וכו'. וכן על הבקשה "אל תאבדנו באורך גלותנו", פירש על פי מ"ש ר' בונים מפשיסחא זצ"ל שאם לא תגאל אותנו עכשיו, תצטרך לגאול אותנו כשנהיה גויים ומתבוללים ח"ו. וזהו אל תאבדנו (שלא נלך לאיבוד) באורך גלותנו. וכתב על זה רבנו "הוא רעיון נפלא".

כמו כן, בכמה מקומות ניתן לראות כיצד הפכו מלות הסליחות אצל רבנו לתפלות חיות ואקטואליות, כשהוא שוזר בהן את כאבו על המאורעות שהתחוללו לנגד עיניו ואת תפלתו על כלל ישראל. כך למשל, בזמן גירוש גוש קטיף, כתב רבנו על המלים "פי אדמתנו לזרים", שיש לכוין ש"אדמתנו" (עם האותיות) בגימטריא "גוש קטיף". באותם ימים היה אומר שהוא מכוין במלים "לחץ את לוחצנו" על הלחצים שהפעילה ארצות הברית על ממשלת ישראל לקדם את תכנית הגירוש. וכן בצד המלים "השרויים בצרות", כתב בספר הסליחות שלו: "יכוין על גזירת ההקפאה, שאין יכולים לבנות בירושלים ויהודה ושומרון רק ברשיון הכושי ימ"ש (התש"ע)".

בסליחות גילה רבנו רעיון מופלא בתולדות עם ישראל: לאחר כל מכה, חורבן או גירוש, הקב"ה מעניק לעמו תקופה של ארוכה, מרפא ושלום, כי הוא יכאב ויחשב ימחץ וידוי תרפינה (איוב ה' י"ח). יסוד זה מצא רבנו בפיוט "מחי ומסי", במלים "אבוהי אלקייה". לכאורה היה צריך לומר "מלקייה", בלשון בינוני? וביאר רבנו שנראה שחסרה כאן האות ו', והכוונה: ברא כד חטי ואבוהי אלקייה, (בכל זאת) אבוהי דחייס מסי לכאביה. והיינו שהאב עצמו אחרי שהלקהו עומד ומחפש את פצעיו מאהבת האב לבנו. וסיים על זה רבנו "הוא רעיון נורא מאד".

עוד היה רבנו מביע את התפעלותו מן הסדר המופלא שבו נערכו הסליחות: פיוטים שקטים ונעימים מתחלפים בקטעים סוערים ומעוררי לב, ולאחריהם שבים פיוטים רגועים, וחוזר חלילה. בדרך זו נוצר איזון מיוחד בין התעוררות עזה לבין יישוב הדעת, מבלי לאבד את הריכוז והכוונה לאורך אמירת הסליחות. יהי רצון שנזכה לראות במהרה את ספרו הכולל של רבנו זצ"ל על סידור התפלה יוצא לאורה. אמן.

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, בהגלות נגלות ספר הסליחות המדויק "בית נאמן" הכולל את ביאוריו וחידושיו של רבנו הגדול מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצ"ל. ובסופו חידושים וביאורים ממרן רבנו זצ"ל בנוסח הסליחות "שפתי רננות" כמנהג גר"א ולוב וסליחות נוסח אשכנז.

פיוטי הסליחות היו חביבים על רבנו מאוד ונגעו עד עומק לבו ממש. בימי הסליחות, כמעט לא היה מפסיד אפילו לילה אחד מאמירת הסליחות באשמורת הבוקר, והיה מקפיד לאומרם בשלמות ובערגה בלי לדלג על שום פיוט או תחינה. תמיד היה מעורר ומזהיר שאין להתעצל ולומר סליחות בצרהיים לפני מנחה, כי איך יאמרו "בן אדם מה לך נרדם", "קמתי באשמורת" וכיוצא, בשעה שכבר הגיעה שעת צהריים... אמנם אחר חוליו האחרון, כשכבר לא היה בכוחו להשכים לסליחות באשמורת, לא בוש לבקש שיבואו בחורים לומר את סליחות לפני מנחה - **אף שכל חייו יצא חוצץ נגד מנהג זה!** כי בלתי אל האמות עיניו, וההכרח לא יגונה.

את גודל חביבותם של פיוטי הסליחות בעיני רבנו ניתן ללמוד גם מריבוי החידושים שנתחדשו לו עליהם, עד שהצטברו לכדי ספר שלם, וזהו דבר נדיר לחבר ספר שלם ומקורי רק על הסליחות. לא בכדי, הקושי הראשונה שהקשה בחייו היתה דוקא על אחד מפיוטי הסליחות. היה זה בילדותו בהיותו כבן שש שנים, כאשר התלווה בפעם הראשונה לאביו מרן האיש מצליח זצ"ל לאמירת הסליחות. "הגעתי ממש בסוף הסליחות", הוא מספר ביומנו "לב נאמן", "ושמעתי את הקהל אומרים: 'שומר ישראל, שמור שארית ישראל'. שאלתי לתומי מה זה 'שארית ישראל', למה 'שארית', איפה כל עם ישראל? (בגיל הזה לא ידעתי כלום מכל הגזירות והשוואה וכו'). **זו היתה הקושי הראשונה שהקשיתי בחיי.** כשגדלתי הבנתי, שעם ישראל היה צריך למנות הרבה יותר, לולי ההשמדות וההתבוללות, **וכיום אנו רק שארית של עם ישראל,** ועל אותה שארית אנו מבקשים מהקב"ה שישמור. ובאמת חקרו ומצאו שלולי כל ההשמדות שעברנו במשך אלפיים שנות הגלות, **היה צריך להיות היום מיליארד יהודים,** בשעה שהיום אנו מונים בקושי כשנים עשר מליון יהודים, וגם ההתבוללות פושה רח"ל".

לרוב דבקונו של רבנו בפיוטי הסליחות, היה טומן בין מלותיהם כוונות אישיות ומרגשות, החושפות את עומק כאבו ואת גודל האחריות שנשא בלבו הטהור למצבו הרוחני של כלל ישראל. כך למשל, על הבקשה "רחם על נשמתך", כתב מרגשי לבו הטהור: "יכוון על מליון ילדי ישראל בארץ ישראל

אור החיים הפקות
הפקת בר מצווה ועלייה לתורה
בסטנדרט אחר

פייטן & זומר
מתופים ושופרות
חופה מפוארת
קייטרינג בשרי וחלבי
צוות צלמים
מגנטים ועמדות צילום

לסגירת אירוע חלומי: 054-8468681

יצאזו לאור
ספרי הגאון
רבי מוסיעד מאדאר זצוק"ל
"מסעד לבית ה'" ו"מנוחה וחיים"
בעת בכרך אחד

מסעד לבית ה' מנוחה וחיים
הרב מוסיעד מאדאר זצוק"ל

ניתן להשיג:
בירושלים - 050-4161792
בבני ברק - 055-6740123
ובנות הספרים של הישיבה - 03-6714821

מסעד מאדאר זצוק"ל
30 שנה
1977

בדרך נאמנה
הסעות חסד וצדקה

- זמינות גבוהה 24/6
- נהגים אדיבים ומנוסים
- נסיעות בטוחות ונוחות
- שירות מכל הלב
- אמינות ושקיפות מלאה

033130438

בני ברק ++ ירושלים: 220 | בני ברק ++ אשדוד: 180
בני ברק ++ אלעד: 100 | בני ברק ++ בית שמש: 200

אמינות
שירות
ללב

בוגר הישיבה? מעוניין לפרסם פה? ktr1700505152@gmail.com

ילדי חמלקות

עוד שנה ועוד שנה...

"תן לי חמש מאות!" אומר לו השוטר.
 "מה חמש מאות?" השכור מתעצבן יותר,
 "שני השוטרים שלפניך הסתפקו במאותים..."
 "תן לי חמש מאות", מפטיר השוטר,
 "ואני אראה לך איך לצאת מהכפר..."

בדיחה מצחיקה, נכון? הבנתי שהיא
 באה על חשבוננו! למרבה הצער, אנו אלה
 שצריכים לשלם את המחיר הכבד על מנת
 לצאת ממעגל החיים החוזר על עצמו. עוד
 שנה עוברת, ושוב אנו על ספה של שנה
 חדשה, ועלינו לעצור ולשאל את עצמנו אם
 אנו מתבוססים שוב באותו מקום ודרך
 רוחנית שבה היינו אשקד או שסוף סוף
 נמצא את המוצא לצאת מהמעגל שאנו
 מסתובבים בו סחור סחור לדרך טובה יותר...

שכור נוסע ברקב, ובאחד העקולים עוצר
 אותו שוטר. "אתה שכור", מאבחן אותו השוטר,
 "אתה יודע שזה קנס, נכון?". השכור ממחר
 לשלף שטר של מאתיים שקלים, ודוחף לידו של
 השוטר שמשחרר אותו.

ממשית השכור בנסיעה המזגזגת, ואחרי
 חצי דקה שוב עוצר אותו שוטר. "אתה שכור",
 אתה יודע שזה קנס, נכון?". השכור שוב
 מוציא מאתיים שקלים, שגם הפעם פועלים את
 פעלתם.

ממשית השכור לנסע עם הרכב המתנדנד,
 ו...איך ידעתם? שוב עוצר אותו שוטר. הפעם
 השכור ממש מתעצבן: "תגידו, אתם השוטרים
 החלטתם להתלבש רק עלי? מה, רק אני נמצא
 בכביש?"

מכל מלמדי השכלתי

מה לומדים מ -

שופר

בגלל שצדו האחד צר, וצדו השני רחב,
 נשמע קולו בהרחבה ונעשה כשר לתקוע
 בו בראש השנה, ואילו היו שני צדדיו
 רחבים או צרים, לא היה הקול נשמע בחוזק
 ובעוצמה. נמצא שסיבת הרחבת הקול, היא
 מתוך שפא ממקום צר תחילה.
 כך הצועק בתפלתו מן המצר והדוחק,
 קולו נשמע ומתקבל לפני ה'. כמו שנאמר
 (תהלים קיח, ה) "מן המצר קראתי יה", ולכן
 "ענני במרחב יה".

הידעת?

התנ"ך הזעיר ביותר

פרופסור אורי סיון ראש המכון הגנוטקנולוגי
 בטכניון בחיפה כתב יחד עם צוות חוקרי המכון
 את כל 304,901 המילים של התנ"ך כולו על שטח
 של חצי מילימטר מרובע - פחות משטחו של
 ראש ספה. התנ"ך המזער נכתב בעזרת קרן
 יונים מרפזת. קרן החלקיקים נשלחת לעבר
 גרגיר סיליקון מצפה זהב. אטומי הזהב קופצים
 מנקודת הפגיעה שקוטרה 40 ננומטר, וחושפים
 את שכבת הסיליקון הפכה יותר. כדי לקרוא את
 הכתוב בתנ"ך המזער, צריך להגדיל את הכתב
 פי 10,000.

כלם בחכמה עשית

קלפות

נועדו כדי להגן על הפרי שלא ייזק (שו"ת
 רדב"ז י"ד חלק ח' סי' פ"ט). יש קלפות
 הנאכלות יחד עם הפרי, ויש קלפות שראיות
 לאכילה על ידי בשול (כמו קלפות של פירות
 הדר). הקלפות עשירות מאוד בסיבים
 תזונתיים וגם בויטמינים ובמינרלים,
 ומסייעות מאוד לפעילות מערכת העכול.
 הסיבים אשר בקלפה תורמים לשבע ארוך
 ובכך עשויים למנוע השמנה.

שימו לב על הנשמה...

משלו של החפץ חיים, מעובד לחרוזים נאים, לחיים טובים ומאושרים

וגם שודאי את חברת הלץ, ידחה מעתה,
מי יעזרנו כעת, לצאת מן הביצה
והבעתה.

הנמשל:

כך היא אומנותו של היצה"ר,
מסית ומדיח לדבר עבירה,
אך הכל בחכמה ובעורמה יתרה,
מנגיש לך סרטים ודברים מענינים,
הכל עפ"י אנשי חינוך וועדת
רבנים,

נגישות וקלילות בלחיצת כפתור,
ועוד פיתויים שאליו ירצו לחתור,
היום הוא אומר, זו אופנה חדשה,
ומה בכך שגם ברחוב ה... היא
נלבשה,

צוואר קצת פתוח, האורך קצר,
שם קצת צמוד, אולי הבגד צר,
נו נו הוא מפרגן את ממש "צדיקה",
לא צריך יותר מידי זו כבר כמעט "מצוקה",
כך הוא מבלבל והופך כל עבירה,
כאילו זו ממש נקודה זעירה,
ובדברי עורמה של כבוד,
חברה, הנאה ומתיקות,
מפיל את האדם עד לבור עמקות,
ולאחר שנפל ברשתו והתמוטט,
עולה הוא לשמיים
(היצה"ר) מקטרט ומתקוטט,
עד שאת "אוהבו" יביא בדיון,
וישלמו לו בענשו טבין ותקילין,
ואוי נא לנו אם לא נפקח עיננו,
כמו התם במשל שנפל לפנינו,
ולוואי ונזכה לאבא לשוב,
ושנה טובה ומבורכת אלינו תשוב. אכ"ר

© כל הזכויות שמורות

ויהי היום, ושעת בין ערביים הגיעה,
עומק הביצה גדל, ככל
שהעמיק לרדת,
ודמותו של זה את זה
הפתיעה,
כל גופו, כוסה ברפש,
בצורה מתמדת,
הלץ החליט, שזו
השעה הכשרה,
והלץ... עומד על שפת
הביצה, מביט ולועג,
ובחביבות, פנה אל
הנער במהרה,
ואז החל קולט הנער,
כי לצון הוא חומד,

בא הנה רעי, ילווה אלי מעט,
קריאותיו להצלה, הדהדו כהד במדבר,
הרי אתה אהובי, ורק לך אלאט,
הלץ עומד וצוחק, קורא לכל אנשי הכפר,
כך איתו הלך, ועד לביצה הרחיק,
בואו וראו כיצד הצלחתי את הנער להטביע,
שוטה שכמוהו, כך צחק והריע,
משכתי בחבלי קסם, במתנות ומעדנים,
עד שהתפתה להאמין, לכל הבלי הקסמים,
ועתה כאשר בביצה הוא טובע,
זועק ומתחרט, ובהכרתו הוא יודע,
טעיתי, התפתיתי לאיש רע ורשע,
להוותי ולהפילני מדרך הטוב והישר,
עשה עצמו אוהב, והוא ממש אויב,
בקסמי שוא, היה הוא לי לאורב,
בדברי הוואי ניסה, וכעת הוא הצליח,
ואני בתומי הלכתי אחריו בוטח.
אך כעת כשהכתה בו ההכרה,
הבין כי מאוחר מידי, הגיעה ההארה,

בכפר קטן גרו בשכנות,
בדברי סרק ורעות רוח, בלבולו להדחיק
נער תמים, ונער הידוע במעשי ליצנות,
אגלה לך סוד, כמוס, נעלם,
באחד הימים, החליט בלבו, הלץ הרע,
אך הבטיחני תחילה, כי לא תגלהו לעולם,
להתקלס בנער התמים, ולו להרע.
דע, אמר הלץ, כי לפני שנים רבות,
חשב...
התנהלו כאן בכפרינו, מלחמות מרובות,
אוציאו ממבואות הכפר בעורמה,
האויב הניס את אנשי הכפר, למדבר,
ואשקיעו בביצה הגדולה ובזוהמה,
ובמנוסתם עצרו, להטמין כאן אוצר מדובר,
אלעג לקיצו, ואזמין הנערים,
אוצר עצום, חבוי כאן במעבה האדמה,
וכך נחוג ונשחק, על תמימותו נערים,
וכדי למצאו, יש לעמול ולהתלכלך כמה,
וכיון שרצה במשימתו להצליח,
אם תרצה עימי לשתף פעולה,
החל להתקרב אל הנער, בחביבות ובשיח,
נמצא האוצר בלי כל המולה,
השכים מידי יום אל פתחו, בחיוך ואהבה,
נחלקו ביננו, חלק כחלק שווים,
ברכות הרעיף, ומחמאות בלי סיבה,
ויהיו עושרנו ואושרנו רבים ומרהיבים.
שיגר אליו ממתקים, ומיני מעדנים,
התפתה הנער לדברי הלץ,
וכיבדו בכבוד הראוי, לבני מלכים שאננים,
ובלא מחשבה, בשמחה אין קץ,
עד... עד אשר הרגיש, כי לבבו קנה,
קפץ אל הביצה, את האוצר לחפש,
ונערו התמים מעריכו לאוהב נאמנה.
ואז החל שוקע, ללא מוצא לטפס,

יהי רצון שדברי התורה והחיזוק שיעזרו להם יהיו לע"נ אבי מורי הגאון הצדיק רבי רחמים אליהו מאזוז זצ"ל הכ"מ

בסוד השיח

הכוח בדיבור

אילורק ידענו עד כמה מילים ומחמאות, מסוגלות
להעצים את הזוגיות, אילו רק יכולנו להעריך
נכונה את עוצמת ההשפעה הרגשית הנגרמת
מההתעניינות בבן הזוג, מן היוזמה ליצור שיחה,
על ההרגשה הטובה שנוצרת אחרי שיחה טובה,
ושיחות הנפש בין האיש לאשתו, היינו יוזמים אותם
בעצמנו הרבה יותר. פעולות אלה התלויות בדיבור
מסייעות הרבה מאד לשלום בית תקין, תורמות
לקירבה ואהבה, וחוסכות הרבה מאד עוגמות נפש,
ויכוחים סתמיים, ובזבזו כוחות לצורך התפייסות.
ערב הנישואין מהווה נקודת זינוק ולא יעד.
אם עד הנישואין היתה ביניכם תקשורת טובה,
והעברתם שעות רבות בשיחה ודיבור, מכאן יש
להמשיך ולתחזק את הקשר הזוגי בכוח הדיבור
יותר ויותר למשך כל החיים...

נ

אותה מעולם הרווקות לעולם הנישואין, ונהפכה
לאשת איש. באמירה זו של: הרי את מקודשת לי,
רומזים לחתן הטרי שכל ענייני הבית מושתתים
על כח הדיבור, ולא רק, אלא גם **שעיקר הקשר בין
האיש לאשתו מתנהל בדיבור**. ואם ינסה להמעיט
בחשיבות העניין יאמרו לו, האם לא בדיבור נהפכה
אשה זו לאשתך??
עיקר ההבדל בין האדם לבהמה הוא בכח הדיבור,
ובדעת - שהוא שורש הדיבור. ולכן יש לזוגות
הצעירים בפרט, וכן שאר האנשים בכלל לשים לב
היטב, על כח הדיבור וחשיבותו הרבה, וכמה צריך
להזהר לפני שנוציא משפט לא מתאים מפינו.
(לא מזמן שמענו על זוג שהתחתן בגיל מבוגר,
והנישואין לא החזיקו יותר משבוע, וזה קרה בעיקר
בגלל משפט אחד לא מתאים שהוציא הבחור מפי
בליל הנישואין...)

בפרק זה אנחנו עוברים לדבר על הכח הגדול
שנתן לנו ה' בדיבור ובמילים, בכוח זה ניתן להטות
את האדם, ולשנות את מבטו ורגשותיו מעצבות
לשמחה, מרוגע לכעס, מקנאה ושנאה לאהבה, וכן
להפך. ונקשר את הדברים לבניין הבית וקיומו.
במילים יש כח אדיר, וכמו בכל כח יש בו את
האפשרות להועיל וגם להשחית, כדברי שלמה
המלך במשלי: "מות וחיים ביד הלשון". הדיבור
בכוחו לבנות ולהעצים, אך גם להרוס ולהחריב.
כאשר אלוקים ברא את העולם, ברא בדיבור, מכאן
נלמד שהמילים הם כמו אבני בנין ובכוחם לבנות
עולמות, והמסקנה היא: **שהתנאי הראשון לבניית
בית נאמן הוא דיבור נכון...**

הכלה שעומדת מתחת לחופה עם בן זוגה, היא
עדיין נחשבת רווקה ומותרת לכל אדם. באמירה
של החתן: "הרי את מקודשת לי..." הוא העביר

מבצעי
חגי תשרי
במכון
הרב מצליח

שיתקבלו התפילות לרצון

מחזורים לשליח ציבור

חדש!

~~110~~ ש"ח ליחידה **100** |
סט רביעיה - 350 ש"ח
ראש השנה. כיפור. סוכות. פסח.

המתנה המושלמת!

סט מחזורים עור דגם קראט
~~1,300~~ ש"ח בלבד **950**

ניתן להשיג בחנות הספרים של הישיבה:
רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק 03-6714821 | 050-4158565